Poštnina plačana v gotovini

Leto LXXI., št. 204 a — Ljubljana, torek 13. septembra 1938 — Cena Din 1.—

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 80 petit vrst à Din 2, do 100 vrst à Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3, večji inserati petit vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knaflјeva ulica štev. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.

Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Po govoru kancelarja Hitlerja:

Položaj je ostal še nadalje skrajno napet

Z napetostjo pričakovani govor kancelarja Hitlerja ni prinesel pričakovanega razčiščenja — Dasi Hitler ni postavil nikakih konkretnih zahtev, vendar njegov govor ni prav nič doprinesel k mednarodnemu pomirjenju

Nürnberg, 13. sept. br. Snoči je imel kancelar Hitler na kongresu nemške narodno socialistične stranke zaključni govor, ki ga je vsa svetovna javnost pričakovala z največjo napetostjo v domnevi, da bo prinesel razčiščenje sedanjega nejasnega in negotovega mednarodnega položaja in da bo pripomogel k popuščanju napetosti. Hitler je sicer skoraj ves svoj govor posvetil Češkoslovaški, vendar pa jasnosti ni prinesel. Poleg hudih napadov na malo sosedno republiko Hitler ni postavil nikakih zahtev. Bistvo njegovega govora je bilo v tem, da je zagotovil sudetskim Nemcem v borbi za njihove nacionalne zahteve vso podporo Velike Nemčije ter da je v ilustracijo njene sile navedel razne številke, ki naj predočijo javnosti gigantsko utrjevanje nemške zapadne meje. Hitler je delil nauke tudi državnikom zapadnih velesil in jim svetoval, naj se ne vmešavajo v račune, ki jih imata med seboj Nemčija in Češkoslovaška. Govoreč o Češkoslovaški, je Hitler med drugim izvajal:

Ostre besede Hitlerja na naslov ČSR

Sudetskim Nemcem je zagotovil vso podporo Velike Nemčije v borbi za njihove zahteve

Neznosno pa postaja, ko vidimo, kako je veliki del našega naroda brez obrambe izročen nasilju, ki se skriva za demokratičnimi frazami. Govorim o Češkoslovaški. Ta država predstavlja demokracijo, to se pravi, da je bila osnovana po demokratičnih načelih, ko so večino prebivalstva te države, ne da bi jo vprašali, prisilili v okvir države ki jo je fabriciral versajski diktat. V tej demokratični državi so začeli večino naroda zatirati z brutalno silo in ji odvzeli življenjske pravice. Svetu so poskušali vsiliti naziranje, da vrši ta država posebno politično in vojaško misijo. Bivši francoski letalski minister Piere Cot nam je pred kratkim razlagal, da je Češkoslovaška zato tu, da v primeru vojne napade z bombami nemške kraje in nemško industrijo. Ta naloga pa je v nasprotju z življenjskimi interesi in željami večine prebivalstva te države. Če pa večina proti temu protestira, potem se z brahialno silo zatira in če si demokracija zaželi, tudi ubija in mori

Trditve o preganjanju sudetskih Nemcev

Če bi šlo za zadeve, ki nas nič ne brigajo, potem bi bila to samo interesantna ilustracija demokratičnega naziranja narodnih pravic in samoodločevanja. Toda to, kar nas obvezuje, je nekaj popolnoma naravnega. Med večino narodnosti v tej državi, ki se tako brutalno zatirajo, je tudi 3.5 milijona Nemcev, to je toliko, kolikor ima n. pr. Danska prebivalcev. Tudi ti Nemci so po božji podobi ustvarjeni ljudje, ki jih Bog gotovo ni ustvaril zaradi tega, da bi bili izročeni nasilstvu izumetničene konstrukcije versajskih modrijanov. Razmere v tej državi so neznosne. V tej državi je 7.5 milijona ljudi, ki so oropani pravice samoodločbe narodov, kakor jo je predvidel Wilson. Gospodarsko te ljudi sistematično uničujejo in jih postopoma zatirajo. Te resnice ne more spraviti s sveta nobena fraza. Dejstva govore. Beda sudetskih Nemcev je brez primere. Hočejo jih popolnoma uničiti. Zatirajo jih na dosedaj še neznan način. Če 3.5 milijonov ljudi ne sme peti pesmi, ki Čehom niso prijetne, če jih do krvi pretepajo, ker nosijo nogavice, ki ne ugajajo Čehom, če jih terorizirajo, ker se pozdravljajo med seboj s pozdravom, ki Čehom ni prijeten, če se zaradi vsakega izraza nacionalnega življenja preganjajo kot divjačina, potem je to morda simpatično zastopnikom demokracije, saj gre samo za Nemce.

Obljuba zaščite in pomoči

Toda zastopnikom te demokracije povem, da to nam ni vse eno. Če sudetski Nemci drugod ne morejo najti pomoči in samopomoči, bodo oboje dobili od nas. Brezpravnosti teh ljudi mora biti konec. To sem povedal že 22. februarja jasno in odločno. V svojem govoru sem takrat v državnem zboru povedal, da Nemčija nadaljnega zatiranja in preganjanja 3.5 milijonov Nemcev ne bo več dovolila. Prosim te državnike, naj bodo prepričani, da to niso prazne fraze.

Nemške utrdbe ob francoski meji

Dne 28. maja sem izdal zaradi tega zelo dalekosežne ukrepe: 1. Napovedano ojačenje vojske in letalstva je bilo na moje povelje takoj izredno razširjeno in trenutno izvedeno. 2. Zapovedal sem takojšnjo izgraditev utrdb na zapadu. Lahko vam dam zagotovilo, da se od 28. maja grade najbolj gigantske utrdbe, kakršne so sploh kdaj obstojale. V to svrho sem poveril generalnemu inspektorju državnih cest dr. Totu novo nalogo. Na nemških zapadnih utrdbah ki se grade že dve leti dela sedaj v organizaciji dr. Tota skupno 278.000 delavcev, poleg tega še 84.000 specialistov in nad 100.000 pripadnikov delovne službe ter številni pionirski bataljoni in pešadijske divizije. Potrebno gradbeno gradivo se dovaža z vsemi razpoložljivimi vozili. Samo po železnici se dovaža dnevno 8000 vagonov. Nemške utrdbe bodo še pred zimo popolnoma izgotovljene. Njihova obrambna sila je že sedaj zagotovljena, po dopolnitvi pa bo obsegala nad 17.000 jeklenih in betonskih utrdb.

Zahteva po samoodločbi sudetskih Nemcev

Ta silni napor smo napravili, da koristimo miru. Pod nobenim pogojem ne bomo več mirno gledali nadaljnjega zatiranja naših rojakov na češkoslovaškem. G. Beneš govori, da hoče po ženevskem vzorcu deliti pomirjevalna darila. Trajno tako ne gre. Tu ne gre za govore, nego za pravice in sicer za kakšne pravice. Kar Nemci zahtevajo, je samoodločba naroda, kakor so jo dali vsakemu drugemu narodu. G. Beneš sudetskim Nemcem nima dajati daril. Oni imajo pravico do svojega življenja, kakor vsak drug narod. Če pa je demokracija prepričana, da mora v tem primeru, če bi bilo treba, na vsak način ščititi zatiralce Nemcev, potem bo imelo to zelo težke posledice. Mislim, da služim miru, če jih o tem ne pustim v dvomu. Mi nismo nikdar postavili zahtev, da sme Nemčija zatirati 3.5 milijona Francozov in tudi nismo nikdar zahtevali, na jnam izroče 3.5 mil. Angležev, da jih ugonobimo, zahtevamo pa, da že enkrat neha zatiranje 3.5 milijona Nemcev na Češkoslovaškem, katerim naj se da svoboda in pravica samoodločbe .

Bilo bi nam žal, če bi se zaradi tega skalilo naše razmerje do drugih evropskih držav, toda krivda ne bo na naši strani. V ostalem je stvar češkoslovaške vlade, da se sporazume z zastopniki sudetskih Nemcev. Moja stvar in stvar nas vseh pa je, da skrbimo za to, da tu ne bo nastala iz pravice krivica, kajti tu gre za nemške rojake. Nismo pripravljeni in voljni, da bi v srcu Evrope zaradi nesposobnosti drugih držav dopustili, da bi nastala nova Palestina. Mali Arabci so brez obrambe in zaščite. Nemci na Češkoslovaškem pa niso brez obrambe in niso zapuščeni. To naj vedo vsi. (Dolgotrajno pritrjevanje).

DE VALERA
novi predsednik DN

Včeraj je bilo otvorjeno jesensko zasedanje sveta Društva narodov. Za novega predsednika sveta je bil izvoljen delegat Irske De Valera. K njegovi izvolitvi je največ pripomogla Anglija, ki je hotela na ta način potrditi in okrepiti svoj sporazum z Irsko.

Sudetski Nemci izzivajo dalje

Praga, 13. sept. e. V teku včerajšnjega dne so sudetski Nemci na mnogih krajih izzvali nerede s svojimi demonstracijami, pri katerih so vzklikali: Zahtevamo plebiscit! ter prepevali Horst-Wesel Lied in »Deutschland über alles«. V Falknovu je eksplodirala petarda v češki šoli in v nekem hotelu, kjer so bili začasno nastanjeni orožniki. V obeh primerih je bila škoda velika. V Karlovih Varih in Marijanskih Laznih je prišlo do sudetsko-nemških demonstracij proti židovskim trgovcem, ki so jim pomazali okna in trgovine s kljukastim križem ter raznimi napisi. Na periferiji so razbili več čeških napisov, Češkoslovaška vlada bo nocoj sklepala glede ukrepov, da zavaruje javni mir in red v državi.

Snoči okrog 19. se je okrog 2000 Nemcev zbralo na trgu v Libercu, kjer so pričakovali Henleina. Videč, da prihaja po cesti njegov avtomobil, so se zbrali okrog njega. Policija je hotela napraviti red, množica pa jo je sprejela z vzkliki: Dol s češko policijo! Začela je metati kamenje na stražnike. Policija je pozvala vodje sudetskih Nemcev, naj pomirjevalno vplivajo na množico, ki pa tega niso storili, dokler ni policija energično intervenirala. Manifestanti so se pozneje ponovno zbrali pred policijskim poslopjem, kjer so demonstrirali. Štiri osebe so bile aretirane.

Do manjših demonstracij je prišlo snoči tudi v Pragi, kjer so henleinovci hodili po ulicah in kričali svoja znana gesla. Češko prebivalstvo je energično reagiralo na izzivanja in je prišlo na mnogih krajih do pretepov. Naposled so se morali henleinovci umakniti in je nastal v mestu zopet mir.

V Hebu so henleinovci razbili več čeških in židovskih trgovin. Na podružnicah Bat'e, Götza in nekaterih židovskih trgovinah so razbili izložbe. V Falknovu so razbili izložbena okna konzumne zadruge.

Prvi odmevi po svetu

Hitlerjev govor je pričakovala vsa mednarodna javnost z veliko nestrpnostjo. Po živahnih diplomatskih posvetovanjih zadnjih dni se je pripisoval temu govoru izreden pomen v pričakovanju, da bo Hitler postavil kake konkretne zahteve in predloge. To se sicer ni zgodilo, vendar pa proučujejo danes vse zainteresirane vlade podrobno vsebino Hitlerjevih izvajanj in bodo šele nato zavzele svoje stališče. Dosedanji odmevi pa kažejo, da Hitler ni izpolnil pričakovanja ter da je pustil svet še nadalje v popolni negotovosti, ki zahteva slej ko prej največjo previdnost in pozornost vseh odgovornih državnikov.

London: Napetost ni popustila

Danes ponovna plenarna seja angleške vlade

London, 13. sept. br. V Londonu so pričakovali Hitlerjev govor z največjo napetostjo. V zunanjem ministrstvu in v ministrskem predsedstvu so bili nameščeni posebni radijski sprejemniki, na katerih so zbrani ministri poslušali Hitlerjev govor. Govor so sprejemali stenografi ter ga takoj prevedli v angleščino.

Ob 22. se je sestal pri ministrskem predsedniku Chamberlainu ožji kabinetni svet. navzoči so bili poleg predsednika vlade zunanji minister lord Halifax, notranji minister Hoare, finančni minister Simon, diplomatski svetovalec Vansittart in prvi podtajnik zunanjega ministrstva Cadogan. Ožji kabinetni svet je pozno v noč podrobno proučeval Hitlerjev govor. Angleška vlada do tega trenutka še ni zavzela svojega stališča.

Zatrjuje se, da bo danes popoldne sklicana zopet plenarna seja angleške vlade, na kateri bodo ponovno proučili mednarodni položaj v zvezi s Hitlerjevim govorom, nakar bo angleška vlada zavzela svoje stališče in sklepala o nadaljnjih korakih.

Današnji londonski listi se omejujejo zgolj na objavo daljših in krajših poročil o Hitlerjevem govoru, toda brez komentarja. Le diplomatski urednik Reuterja ugotavlja, da Hitlerjev govor ni prav ničesar izpremenil na mednarodnem položaju in da ni doprinesel prav ničesar k popuščanju napetosti.

Praga: Nič drugega ni bilo pričakovati

Čsl. javnost je mirna in hladnokrvna

Praga, 13. sept. br. V češkoslovaški prestolnici so sprejeli govor nemškega kanclerja Hitlerja docela mirno in hladnokrvno. V političnih krogih izjavljajo, da niso nič drugega pričakovali, napadov na Češkoslovaško z nemške strani pa so že tako vajeni, da jih ne more ničesar več presenetiti. V zvezi s tem opozarjajo zlasti na intrigo, s katero je skušala sovražna propaganda predstaviti Češkoslovaško kot podružnico Moskve. Nemški listi so namreč objavili vest, da se mudi na Češkoslovaškem tajnik kominterne Dimitrov. Češkoslovaška vlada je to vest najodločnejše demantirala, še bolj pa jo je demantiral Dimitrov sam, ki je snoči govoril v Moskvi.

Pariz: Nobenih konkretnih predlogov

Mednarodni položaj je ostal neizpremenjen

Pariz, 13. septembra. br. V tukajšnjih političnih krogih se zaenkrat vzdržujejo vsakega komentarja o Hitlerjevem govoru. V zunanjem ministrstvu so govor sprejemali po radiju ter so ga takoj prevedli v francoščino. Že ponoči so začeli strokovnjaki podrobno proučevati Hitlerjeve izjave, da bi ugotovili njihov pravi pomen. Zaenkrat opozarjajo samo na to, da je Hitler izrazil svoje nezadovoljstvo zaradi češkoslovaškega problema. Važno pa je, da Hitler ni postavil nobenega konkretnega predloga, niti ni načel kakega konkretnega problema. Ne sme se namreč pozabiti, da so se v Pragi pogajanja že začela in da se bodo nadaljevala. Kancelar Hitler ni zahteval, naj se ta pogajanja prekinejo. Kar se tiče Hitlerjevih pritožb nad usodo sudetskih Nemcev, je treba ugotoviti, da baš predlogi češkoslovaške vlade gredo za tem, da se ta usoda izboljša ter da dobe jamstva za dalekosežne avtonomijo. Kar je Hitler povedal o utrjevanju zapadne nemške meje, za Francijo ni nič novega. Navedel je to le v tolažbo svojih množic, da okrepi njihovo vero v uspešnost in smiselnost nemške politike. Čeravno merodajni krogi še niso mogli izraziti svojega mnenja o Hitlerjevem govoru, je toliko vendar že gotovo, da ni ničesar spremenil na tem, kar se je dosedaj z nemške strani izjavilo glede češkoslovaškega problema. Diplomatska situacija v Evropi je slej ko prej ostala nespremenjena. Omalovažujoče izraze o predsedniku češkoslovaške republike, ki ga je g. Hitler nazival z »gospod Beneš«, prezirajo v Parizu z stališča takta.

Pariz, 13, sept. br. Francoska vlada bo imela danes dopoldne sejo pod predsedstvom predsednika republike Lebruna. Na tej seji bodo proučili položaj po govoru nemškega kancelarja in sprejeli vse potrebne sklepe, ki sta jih pripravila ministrski predsednik Daladier kot vojni minister in notranji minister Sarraut. Kakor se zatrjuje bo Francija spričo dejstva, da je Hitler pustil svet še dalje v popolni negotovosti, še razširila svoje vojaške varnostne ukrepe ter da bodo izdani tudi vsi potrebni ukrepi za zaščito civilnega prebivalstva.

Washington: Grmenje brez toče

Svet se je že privadil ostrim besedam

Washington, 13. sept. br. Hitlerjev govor je prenašala tudi večina radijskih postaj v Ameriki. Dasi je Hitler izrekel svoj govor v silno ostrem tonu, v ameriških krogih ni napravil posebnega vtisa. V washingtonskih vladnih krogih prevladuje mnenje, da so bile Hitlerjeve grožnje v obratnem razmerju s povišanim glasom, s katerim jih je izrekel. Njegove besede so bile sicer vznemirljive, toda povedal ni nič konkretnega in ni postavil nobenih predlogov ali zahtev, še manj pa kakega ultimata. Zato mislijo v Washingtonu, da se Evropa lahko pomiri in otrese strahu, v katerem je živela zadnje dni. Neodločnost Hitlerja pripisujejo v Washingtonu predvsem složnemu nastopu Anglije in Francije. Vsekakor smatrajo v Washingtonu kljub temu, da Hitler ni ničesar prispeval k mednarodnemu pomirjenju, za zadovoljivo dejstvo, da so ostala odprta vrata za nadaljevanje pogajanj v Pragi. Verjetno je sicer, da bo Hitler podpiral morebitno zahtevo sudetskih Nemcev po plebiscitu, vendar pa v svojem govoru tega ni izrecno zahteval. V ostalem pa sodijo, da bi mogel Hitlerjev govor pred 10 ali 20 leti izzvati katastrofo, dandanes pa se je svet že privadil temu, da sliši iz Berlina grmenje brez toče.

Od luksemburške meje do Švice

stoji v pripravljenosti francoska armada

LONDON, 13, sept. e. Sotrudnik »Daily Telegrapha« javlja iz Metza:

Dočim je drugod po svetu napetost dosegla že svoj višek, se tu ob Maginotovi liniji od luksemburške meje pa do švice kaže popoln optimizem, ki temelji na obširnih ukrepih, napravljenih v zadnjih dneh, in ki se še nadaljujejo. Francoska vojska zaupa v svojo moč, Mirni in optimistični so oficirji, mir in enodušnost je med vojaštvom. Posameznosti ni mogoče objavljati, toda več kilometrov za mejo ni težko ugotoviti, da so vrata Francije trdno zaprta. eMja je popolnoma zasedena, vojaštvo je pripravljeno za obrambo. Velike utrdbe okrog mesta imajo posadko za vojni obseg. Za varnost je bilo storjeno vse, nič ni bilo opuščeno. Ponovno so bili poklicani pod zastavo oni rezervisti, ki so šele pred 14 dnevi odšli domov, vse to je bilo izvedeno izredno naglo. Vsak dan prihajajo v Metz oni, ki se vračajo z dopustov. Kažejo vtis zadovoljstva in zaupanja. Normalni železniški promet na progi Pariz—Metz—Nancy—Strasbourg je bil zadnje čase nekoliko obremenjen, ker so imeli na progah Salon Sur Marne—Bar le Duc vojaški transporti prednost.

PARIZ, 13. sept. e. Včeraj popoldne je bila seja ministrskega sveta, katere dnevni red je bil posvečen zunanjemu položaju in poročilom ministra zunanjih poslov Bonneta ter predsednika Daladiera. V komunikeju, izdanem po seji, niso bila objavljena nikaka obvestila o politični situaciji, temveč je bilo v njem izraženo samo priznanje o hladnokrvnosti in zavednosti vsega francoskega naroda kakor tudi francoskih kolonij, ki so dale dokaz svoje pripadnosti Franciji. O posvetovanju Bonneta s predstavniki Rusije in Rumunije tudi niso bila izdana nobena obvestila in komentarji listov prinašajo samo ono, kar se venomer ponavlja: da je lahko predvidevati, kako ogromne važnosti so bili ti razgovori za zaščito češkoslovaške in evropskega miru.

Varnostni ukrepi nemških sosedov

Poleg Francije so tudi Belgija, Nizozemska in Švica zavarovale svoje meje proti Nemčiji

PARIZ, 13. sept. e. V teku včerajšnjega dne je splošno previadovalo mnenje, da se Evropa nahaja v položaju napete puške. Že več dni je 900 km dolga Maginotova linika v polni vojni pripravljenosti. Angleško brodovje je koncentrirano. Sovjetska Rusija premika svoje čete proti Kijevu in je obdržala pod orožjem kadrovce, ki bi morali na dopust.

Bern, 13. sept. br. Švicarski zvezni svet je sklenil naj se takoj izvedejo prvi zaščitni ukrepi proti morebitnemu vpadu na švicarsko ozemlje. V to svrho so podminirali vse glavne dovozne ceste, železniške proge, mostove in druge objekte, ki bi jih v danem primeru takoj pognali v zrak, da bi na ta način preprečili ali vsaj za nekaj časa ovirali prodiranje neprijatelja na švicarsko ozemlje.

Haag, 13. sept. br. Nizozemska vlada je sklenila znatno ojačenje obmejnih čet. Iz previdnosti so posadke na meji tako povečane, da so dorastle vsakemu položaju. Vsi vojaški dopusti so ukinjeni, dopustniki pa so se morali takoj vrniti.

Bruselj, 13. sept. br. Včeraj je vojaštvo zasedlo vso mejo proti Nemčiji. Vse garnizije so povečane in primerno ojačene tudi vse obmejne straže. Vpoklicana sta tudi dva letnika rezervistov. Ti varnostni ukrepi dokazujejo, da je Belgija prav tako kakor Nizozemska in Švica resno odločena braniti nedotakljivost svojega ozemlja.

Vedne težave v izvozu sadja

Vzrokov nenadnega zastoja je več, upamo pa, da so samo prehodni

Maribor, 13. septembra

Že pred dobrim tednom dni, okrog 29. avgusta, so se v dotlej živahnem prometu v naših severnih krajih, ki so letos izredno bogato obrodili na sadju, začeli pojavljati znaki zastoja. Ceste, ki so bile prejšnje dneve prepolne vozov s sadjem, namenjenih k tovornim postajam v Mariboru, Pesnici in št. Ilju, so zopet dobile vsakdanji izraz. Kolodvori, kjer je poprej vrvelo življenje okrog vagonov, ravno tako. Poprej so v velikih množinah romala zgodnja jabolka zlasti v Nemčijo, odkoder so stalno prihajala vedno nova naročila. Naši kmetje so veselo šteli lepe svote, ki so jih za sadje dobivali, saj se je cena povzpela za zgodnja jabolka celo do 3 din za kg. Večji sadjarji so dobili že v prvih tednih težke tisočake. V Nemčiji sadje ni obrodilo, tudi Avstrija ni mogla pokriti potrebe vse Nemčije in naravno, da je Nemčija prvenstveno segla po lepem, plemenitem jugoslovenskem sadju. Slovenija, katere posamezni predeli, zlasti tudi tu ob severni meji, imajo letos rekordno sadno letino, je naravno v nemškem konzumu prišla prvenstveno v poštev.

Toda sredi največjega razmaha — nenaden zastoj! Zakaj, čemu? Tako se vprašujejo zaskrbljeni sadjarji in sadni izvozniki. Že pred 29. avgustom je cena nekoliko popustila, celo na 2.20 do 2 din za kilogram. Vzrokov je nedvomno že več, upamo pa, da so samo prehodni pojav in da bosta sadna trgovina in izvoz vendarle v doglednem času zopet prišla v normalni tir. Predvsem je tu nedvomno dejstvo, da so nemški izvozniki izčrpali količine, za kojih uvoz so imeli od svojih oblasti dovoljenje, in da sedaj čakajo na nove dodelitve uvoznih dovoljenj in deviz. Čujemo, da je pričakovati tega že najtednje dni. Druga ovira za neoviran izvoz je — kakor vsako leto, oziroma vsakokrat, kadar je izvoz na višku — premalo število razpoložljivih vagonov ob pravem času. V sadnem izvozu, zlasti pri izvozu občutljivejših zgodnjih vrst, igrajo včasih že ure veliko ulogo. Včasih lahko najmanjša zamuda povzroči sadnemu izvozniku veliko škodo, bodisi da prekorači dobavni rok, bodisi da se mu blago pokvari, zlasti sadje, ki mora več dni »potovati«. V takih prilikah bi železniška uprava pač morala biti na višku svoje naloge in skrbeti, da imajo izvozniki vedno pravočasno zadostno vagonov na razpolago. Edino tako bodo imeli sadjarji i izvozniki i država svojo korist.

Na žalost se tudi letos zopet ponavlja pojav, o katerem mora naše časopisje leto za letom pisati. Nesolidnost mnogih naših sadjerjev, ki se jim zdi za izvoz vse dobro in ki pod vrhnjimi plastmi lepega in res plemenitega sadja nabašejo vso mogočo nesnago, nam je že ponovno povzročila težke neprilike in nam otežkočila konkurenco s sadjem drugih držav. Na žalost moramo tudi letos poslušati pritožbe mnogih izvoznikov o takšnem nesolidnem postopanju mnogih producentov, in tudi sadni kontrolorji imajo mnogo posla s škartiranjem slabega, mnogokrat celo nezrelega sadja. Ako hočemo očuvati dobro ime svojemu sadju v inozemstvu, je potrebno, da sadni kontrolorji svojo nalogo nad vse vestno vršijo, da se izvaža samo sadje brez pogreške, ker edino takšno bo tudi moglo vzdržati primerne cene. Kmet, ki sadje za izvoz stresa mesto trga, ki zbira nezrelo sadje za prodajo itd, dela škodo sebi, svojim tovarišem in državi.

Za pojačanje našega izvoza sadja in sadnih izdelkov in za vzdrževanje konkurence je predvsem potrebno: da naši sadjarji posvečajo sadjarstvu čim največjo pozornost, zlasti izberi zemljišča, sadnim vrstam, pobijanju bolezni in praktičnemu obiranju sadja; da izvozniki pazijo na sortiranje, pakovanje in prevoz; da država vrši kontrolo in informativno službo ter posveti vso pažnjo trgovskim pogodbam. Če se bodo vsi ti činitelji držali v redu teh pravil, bo naše sadjarstvo v resnici postalo zopet bogat vir narodnih dohodkov in narodnega blagostanja.

Mariborska beležnica

KINO UNION: Sestra Marija.
GRAJSKI KINO: čarobna igra.
DEŽURNI LEKARNI: Vidmarjeva na Glavnem trgu in Savostova na Kralja Petra trgu.

Nekaj pripomb k motociklističnim dirkam

Malone vsa prva mesta so zasedli Nemci, pa tudi naši dirkači so se dobro odrezali

Maribor, 12. septembra

Število udeležencev na nedeljskih motociklističnih dirkah na Pohorju je dokazalo, da vlada za motociklistični sport izredno veliko zanimanje, zlasti za tradicionalno pohorsko dirko, ki je poleg dirke na Ljubelj največja tovrstna prireditev v naši ožji domovini. Pohorske dirke ne uživajo samo pri nas, ampak tudi izven meja naše države velik sloves, saj je ta dirka ena najtežjih gorskih dirk. Prvič so letos startali na nji vozači iz vseh krajev naše države, posebno pozornost pa so tem dirkam posvetili Nemci, ki so poslali v Maribor močno ekipo svojih najboljših dirkačev, ki so preizkusili svoje spretnosti z jugoslovenskimi tovariši. Nemci so zasedli skoraj vsa prva mesta in sicer zato, ker imajo dobre dirkalne motocikle in ker se v Nemčiji forsira motociklistični sport. Kljub izredno močni konkurenci pa so tudi jugoslovenski dirkači dosegli lepe uspehe.

Omeniti moramo v prvi vrsti podporočnika Aleksandra Glebova, člana MSK Pohorja, ki je v kategoriji turnih motorjev dosegel lep uspeh in se kvalificiral kot najboljši jugoslovenski dirkač v omenjeni kategoriji. Podporočnik Glebov spada med mlajšo generacijo jugoslovenskih dirkačev in je vzbujal s svojo drzno vožnjo pozornost povsod, kjer je startal. Za svoj uspeh pa je bil tudi primerno nagrajen, saj si je priboril krasen pokal generala Č. Stanojlovića. Drugi markantni zastopnik mlajše dirkalne garde je dr. Hribar iz Zagreba, ki se je izkazal v splošni kvalifikaciji kot najboljši jugoslovenski dirkač, ki so mu Nemci izročili v znak priznanja lepo darilo. Zelo dobro se je odrezal tudi Josip Cihlar iz Ljubljane, ki je kljuboval močni konkurenci in v kategoriji 1000 ccm dosegel prvo mesto. Ostali jugoslovenski dirkači pa se niso mogli plasirati. Beograjčani še niso dorasli ostalim dirkačem, pač pa se v zadnjem času pojavljajo skoraj na vsaki pomembnejši dirki.

Kar se tiče organizacije dirke, so morda bili nekateri nedostatki, ki pa so skoraj neizogibni spričo ogromnega dela ob takih prireditvah. V splošnem pa se je Motoklub Pohorje z organizacijo dobro postavil, za kar gre predvsem zasluga neumorno delavnemu predsedniku g. Ivanu Lahu, sportnemu komisarju g. E. Fašingu, Milanu Grgiču, Antonu Hasu in Matiji Višerju.

Ganljivo in prisrčno slovo starokatoliškega župnika Franja Šegule od Maribora

Maribor, 12. septembra

Vzoren duhovnik, ki se ne peča z zadevami tega sveta, lahko mnogo dobrega napravi za svojega bližnjega. Tak duhovnik je pri vseh ljubljen in spoštovan. Svoje poslanstvo izpolnjuje z vnemo, nesebičnostjo. Ljubezen oznanja in ljubezen plamti v njem do slehernega, ki ga sreča na poti življenja. Nič sovraštva, nič mržnje. Samo odpuščanje in molitev; tudi za neprijatelje. Mar se nam ne zdi takšna podoba sodobnega svečenika in duhovnika nemogoča? Optimizem je močnejši. Takšnega duhovnika ima Maribor v osebi starokatoliškega župnika Franja Šegule.

Franjo Šegula je duhovnik po božji milosti. Od svojih župljanov ni nikdar zahteval niti beliča za obrede. Levica ne ve, kaj dela desnica. Še veliko, veliko je žrtvoval od svojih skromnih dohodkov za svoje ljubljene župljane. Po svojih izrazitih lastnostih in vrlinah srca se je župnik Franjo Šegula izoblikoval v markantno osebnost Maribora, ki ni uživala spoštovanja samo starokatoliških župljanov, ampak tudi drugih vernikov, ki so ob njegovem svetlem zgledu in vzornem dušebrižniškem delovanju spoznali iskrenega oznanjevalca božje besede in ljubezni do bližnjega. Iz njegovih polemičnih člankov, ki jih je objavljal v dnevnem tisku v obrambo svojega verskega nazora, je prihajal pravi, nepotvorjeni duh Kristusovega nauka.

V nedeljo 11. t. m. so se zbrali številni verniki in pripadniki narodne starokatoliške cerkve v Mariboru k peti maši v molilnici v Narodnem domu. Gornja dvorana je bila do zadnjega kotička napolnjena z vdanimi verniki, ki jih je te dni globoko pretresel dogodek, ki jih je v nedeljo zbral v tako lepem številu. Prišla je zlasti mladina, da prisostvuje službi božji in da se poslovi od svojega ljubljenega dušnega pastirja, župnika Franja Šegule, ki je bil te dni po »službeni potrebi« premeščen iz Maribora v Baško na otoku Krku.

Pred službo božjo je spregovoril župnik Šegula. Govoril je z oltarja svojim vernikom v preprosti, topli besedi, v kateri jim je vedno govoril iz srca do srca. S takšno svojo besedo je vnemal vernike za pravo krščansko življenje ter oznanjeval ljubezen, ki je tem potrebnejša v času, ko je toliko mržnje in sovraštva celo pri onih, ki bi morali biti oznanjevalci pravega Kristusovega nauka. Tudi to pot je župnik Šegula v lepi pridigi naglašal potrebo dejanskega krščanstva, ki ne vzgaja k sovraštvu, ampak k strpnosti, pravičnosti in poštenosti. Potem ko je pripomnil, da je kot meščanskošolski učitelj po »službeni potrebi« premeščen iz Maribora v Baško, je sporočil potrtim župljanom, da ga bo ta čas nadomeščal celjski starokatoliški župnik g. Jošt. Zaključil je svoje izbrane, klene besede s pozivom k molitvi za one, ki so potrebni, da jih prevzame milost božja, da pojdejo lahko po pravih potih spoznanja, pravičnosti in resnice, to je po potih, po katerih je hodil Kristus sam.

Kako tesna je bila vez ljubezni, ki je vezala župnika Šegulo z verniki, pa je pokazala prisrčna odhodnica, ki je bila po maši v restavracijskih prostorih Narodnega doma, napolnjenih do zadnjega kotička. Pri posebni mizi so sedeli otroci, ki jih je župnik Šegula učil ljubezni do bližnjega in ki so solznih oči sledili ganljivi, topli in prisrčni odhodnici. Zaihteli so otroci, zaplakale so matere. Ob tem pretresljivem prizoru se je živo pokazalo, kaj je bil župnik Šegula svojim. Potolažiti so se šele, ko jih je zagotovil, da se bo kmalu vrnil med nje, zakaj zgodilo se je, da so oni, ki naj bi delili pravico, spregledali, da ima že skoro polno učiteljsko službeno dobo. Toda po dopolnitvi službene dobe, ki poteče v devetih mesecih, se župnik Šegula zopet vrne med svoje ljubljene župljane.

Ko so se pripadniki številne mariborske starokatoliške cerkvene občine ob teh besedah potolažili, je stopil pred ljubljenega dušnega očeta predsednik starokatoliške cerkvene občine g. Franjo Čoš, ki je naslovil na »dragega brata, našega župnika« tople poslovilne besede, v katerih je dejal, da ni noben vernik niti slutil, da se bodo znašli v položaju, ko se bodo morali poslavljati od ljubljenega dušnega pastirja. Toda prišlo je do tega po čudnem, nepredvidenem naključju. Toda mariborski starokatoliški verniki so to sprejeli kot preizkušnjo, dopuščeno po volji božji, da se pokaže, dali so v resnici verni, vztrajni in pravi kristjani, prepričani katoličani narodne starokatoliške cerkve, ki nosi še danes kot Kristusova ustanova vse znake preganjanja in trpljenja. Toda Bog nikogar ne skuša preko moči in možnosti. Omogočil bo izid, da bodo tudi ta udarec lahko prestali. Ob zaključku iskrenih poslovilnih besed je g. Franjo Čoš obljubil, da bodo verniki tudi med njegovo začasno odsotnostjo marljivo prilivali »cvetki« ter jo gojili, tako da bo ljubljeni svečenik Franjo Šegula ob povratku našel svojo cerkveno organizacijo še lepšo, še močnejšo. Zaključil je svoja izvajanja z besedami: »Zbirali se bomo tudi v naprej ob nedeljah in praznikih k službi božji. Molili bomo duhovno povezani s Teboj. Ti pa bodi, dragi brat v Kristusu, z nami. Hvala Ti za to, kar si dobrega storil. Nisi iskal plačila, niti zahvale. Le duše si iskal, jih dramil in dvigal. Kličemo Ti na pot: Bog s Teboj in vrni se kmalu.«

Tudi mala učenka Ljubica se je solznih oči poslovila od ljubljenega kateheta in mu izročila lep šopek rdečih nageljnov. Glasno je ihtela, ko je deklamirala. Tudi ostali otroci so zaihteli in si brisali solze.

Globoko pretreseni starši so jokali s svojo ljubljeno deco.

Učitelj Reja je očrtal početke narodne starokatoliške cerkve v Mariboru, orisal nesebičnost župnika F. Šegule, ki ni ves čas svojega službovanja zahteval niti pare in prepustil brezplačno celo del svojega stanovanja za uradno poslovanje v cerkvenih zadevah. Nasprotno pa je sam kljub svoji skromni plači po svojih močeh denarno podpiral versko organizacijo in si celo vino za sveto opravilo kupoval sam. Kdo bi se torej čudil, če se je starokatoliška cerkev v Mariboru ob takšni vzorni požrtvovalnosti razvijala in rastla. Končno se je poslovil od župnika F. Šegule tudi g. F. Zupančič, ki mu je obljubljal zvestobo in ki je ljubljenemu župniku zaklical »Na veselo svidenje«.

Vsem se je v globoko zajetem govoru zahvalil župnik Šegula.

[illegible]

Čreda bo ostala, ker je duhovni oče dobro poskrbel za svojega naslednika, ki bo dva ali trikrat tedensko med mariborskimi verniki starokatoliške cerkve. Obenem pa jim je sporočil veselo vest, da dobe v kratkem novega brata svečenika, ki stoji sicer danes še pred rimokatoliškim oltarjem in ki bo izstopil iz rimokatoliških vrst.

Verniki so se sklonili ob končani odhodnici k priljubljenemu duhovniku, mu poljubljali roko in se poslavljali od njega. Po pogostitvi dece so vsi zbrani zapeli še »Le naprej«. Snoči ob 21. pa so se zbrali starokatoliški verniki na Glavnem kolodvoru, kjer so se poslovili od svojega ljubljenega duhovnega očeta vzklikajoč mu: Na skorajšnje svidenje!

Priznanje vrlim tezenskim strelcem

Velike zasluge predsednika Fr. Luknarja in ravnatelja Babiča

Maribor, 12. septembra

Pri nedeljskih okrožnih tekmah mariborskega strelskega okrožja, združenih s proslavo petletnice naše vzorno delujoče tezenske strelske družine, je dosegel največ točk Robert Vukmanič (81). Slede mu Cvetko Živkovič (77), Franjo Reich (72), Karel Harich (71), inž. Djordjević (70), Ivan Gamzer (67), Franjo Luknar (66), Štefan Trčelj (65), Franc Vivod (63), Alojzij Kramberger 59 točk. Pri Plohlu je potem predsednik mariborskega strelskega okrožja polkovnik Radovanović s primernim nagovorom razdelil lepe nagrade in kolajne. Vukmanič, ki je prejel darilo župana dr. Juvana, Živkovič nagrado narodnega poslanca dr. Jančiča in Reich nagrado industrijca Rosnerja, so bili deležni zlate kolajne, dočim so ostali prejeli srebrne kolajne.

Številni govorniki so podčrtali velike zasluge tezenske strelske družine, ki si jih je v svojem petletnem plodonosnem in vzornem delovanju pridobila za razvoj strelskega sporta ob meji, zlasti pa zasluge neutrudno požrtvovalnega, vzorno nesebičnega predsednika družine br. Luknarja in velikodušnega podpornika, častnega člana ravnatelja Babiča. Podpredsednik strelskega okrožja br. dr. Vauhnik in br. Lavrenčič iz Svečine sta poudarila pripravljenost naših strelcev ob naši meji. Br. dr. Vauhnik se je končno zahvalil vsem, ki so podprli prireditev, predvsem tovarnarju Marku Rosnerju, županu dr. Juvanu, narodnemu poslancu dr. Jančiču, industrijcem Doctor in drug, Ehrlich, Thoma, V. Freund, Hutter, Mariborski tekst. tvornici, nadalje trgovcem Pinter in Lenard, Sučeviču, Masteku, Lahu, Macunu, Majerju, Berndhardu, Perhavcu, Milošu Osetu, Puglu in Rossmanu, Jančiču, Pfriemerju, Guzlu, Trpinu in Moravcu ter Hranilnici dravske banovine in Jugoslovanski udružene banki.

Žalostne razmere na obmejnem Kozjaku

Naš kozjaški kmet se vedno bolj pogreza v najemništvo, tujec v dolini je pa njegov gospodar

Maribor, 12. septembra

Na manifestativni veliki skupščini CMD v Ptuju ob 30 letnici ptujskih dogodkov je vzbudila posebno pozornost s svojim govorom preprosta žena, predstavnica našega Kozjaka, kjer je toliko bede in obubožanja, gospa Kranjčeva iz Gradišča. V svoja izvajanja, v katerih se je toplo zahvaljevala CMD ter mariborskim vodilnim Cirilmetodarjem z gg. Tomažičem in Robnikom na čelu, je zajela tudi misli, s katerimi je besz olepšavanja segla v kruto realnost razmer, v katerih živi naš človek na Kozjaku. Njene besede so globoko pretresle vse navzoče Cirilmetodarje, ki so vrli zastopniki našega Kozjaka toplo pritrjevali in jo obsuli s cvetjem.

Ob njenih bridkih tožbah je bilo razbrati žalostne prilike na našem Kozjaku, ki ga vse preveč zanemarjamo in ki mu posvečajo skoro edino pozornost CMD, študenška Narodna odbrana, mariborski Branibor z Nanosom in Jadranom. Njene besede so izzvenele v sledeči refren:

Naša obmejna deca na Gradišču je hvaležna CMD za novo šolo. Nad 100 učencev jo posečа. Žal pa se je zgodilo, da ni še danes nastavljena druga učna moč, saj samo ena učna moč spričo 100 učencev in osmih oddelkov ne zmore tolažvne vsgojne naloge na vročih obmejnih tleh, kjer čutimo danes mučan tuj pritisk. Teh žalostnih razmer si ne moremo drugače tolmačiti, kakor da je nekomu ležeče na tem, da »ostanemo čim bolj zabiti.«

Sporedno s temi žalostnimi razmerami na šolskem področju, saj so razen tega številna šolska poslopja zlasti v dravograjskem srezu v obupnem položaju, pa se opažajo vse obupnejše razmere tudi na gospodarsko-socialnem torišču. Ubogi kozjaški kmetovalec in posestnik krči svoje gozdove, ker potrebuje nujno denarja za davke in druge vsakdanje življenjske potrebe. Naši ponosni kozjaški gozdovi padajo v stiski sedanje dobe. In še pri lesu, ki je poslednja rešilna bilka, na katero se opira, doživlja naš kozjaški kmet težka razočaranja, saj so cestne razmere upravobupne. Kozjaški posestnik mora peljati prodani les 10 do 12 km daleč, tako da pogoltnejo prevozni stroški in druge režije ves izkupiček in ni dejansko za svoje delo in trud deležen niti beliča. Naš kmet na Kozjaku, ki je bil nekoč tuden in čvrst v svojih gospodarskih temeljih, propada. Število samostojnih posestnikov na Kozjaku pada, število najemnikov pa narašča. Njegova usoda je tem žalostnejša, ker ga peha razvoj v vse večjo gospodarsko odvisnost od tujerodca v dolini, ki postaja njegov gospodar. Socialno stanje, v katerem je bil doslej naš kozjaški posestnik, se ruši. Naš človek prebaja zaradi stiske časa in nedovoljno organizirane pomoči v obupen položaj, ob katerem se morajo vsi pravi rodoljubi globoko zamisliti.

Mariborske in okoliške novice

— **Nad življenjem je obupal** 18letni Mirko P., iz Studencev, Slomškova ulica 18, ki so ga našli nezavestnega. Zaužil je večjo količino arzenika in so ga morali prepeljati v bolnico, kjer so mu zdravniki izpraznili želodec in mu rešili življenje. Vzrok obupnega dejanja ni znan.

— **Radi 20 din.** V Orožnovi ulici 5 je podnajemnik A. Š. svojo stanodajalko Amalijo Kramperger tako pretepel in zlasal, da se je radi krika in vika zbudila vsa sosesčina. Pretepu in lasanju je napravil konec službujoči stražnik, ki je ognjevitega podnajemnika povabil na policijo, kjer je Š. dejanje priznal ter izjavil, da jo je »obdelal« in ji raztrgal tudi obleko samo zaradi tega, ker mu ni vrnila 20 dinarjev.

— **Prometna nezgoda na križišču** Aleksandrove in Tomšičeve ulice. Na tem križišču je šofer Gavrilo Marko iz Novega Sada povozil dva biciklista. Gavrilo je vozil z avtom od glavnega kolodvora proti Košakom. V tem času je privozil iz Tomšičeve ulice kolesar Medved A. iz Krčevine, ki je bil istotako namenjen v Košake. Hotel je prehiteti osebni avto, pa je zadel z blatnikom v zadnje kolo avtomobila. Avto ga je vrgel v velikem loku čez cesto, kjer je obležal s težjimi poškodbami na glavi. Avtomobilist je sicer vozilo zavrl, ni ga pa mogel radi velike brzine pravočasno ustaviti. Avto je zdrsel še nekaj metrov po cesti naprej in podrl s prednjim delom drugega kolesarja Franca Vrabla, stanujočega na Aleksandrovi cesti. Sunek je bil tako silovit, da se je kolo strlo, dočim je kolesar po srečnem naključju ostal nepoškodovan. Obe kolesi sta močno poškodovani in trpi Vrabl 300 din, Medved pa 200 din škode.

— **Denar je iskal.** V stanovanje zasebnice Helene Stanjko v Koroščevi ulici 8 se je neopaženo vtihotapil tat, ki je prebrskal vse omare, stikajoč očividno za denarjem, ki ga pa ni našel.

— **Vlomilci stražijo tudi po podstrešnih stanovanjih.** V stanovanje šivilje Ane Laknerjeve v Loški ulici 8 so se v njeni odsotnosti splazili vlomilci, ki so vlomili v notranje prostore s ponarejenim ključem. Še predno so svoj posel opravili, so bili pa prepodeni.

— **Kolo mu je ukradel.** Ključavničarskemu mojstru Jevšku Jožefu iz Vojašniške ulice je nekdo odpeljal izpred trgovine Bata na Aleksandrovi cesti črno pleskano kolo, vredno 1.200 din.

— **Kolesa ne posojaj nikomur.** Bičar Peric Cvetko iz Dev. M. v Brezju je že pred tednom dni posodil znanemu prekupčevalcu iz Pobrežja kolo in to samo za dve uri. Ker pa kolesa še do danes ni dobil nazaj, je zadevo prijavil policiji, da poišče kolo in ga izroči pravemu lastniku.

— **Kos železa otroku v glavo.** Na Ruški cesti se je pred neko gostilno mudil 13letni Adolf Remer. Ko ga je opazil sodarski pomočnik Leopold Kobale iz Danjkove ulice, mu je zagnal kos železa v glavo. Pri zaslišanju na policiji se je Kobale izgovarjal, da je sumil, da je ta fant tisti zlobnež, ki mu je pred dnevi prevrnil na cesti ročni voziček in je šele po dejanju spoznal, da je zadel napačnega.

— **Inkasantko je pretepel.** Delavčeva žena Marija Petrovič je kasirala po hišah denar za neko tukajšnjo tvrdko. Oglasila se je tudi pri F. K. na Pobrežju, ki ga pa ni dobila doma. Ko ga je radi tega obiskala v skladišču, kjer je uslužben, ga je to tako razburilo, da je stekel za inkasantko, jo vrgel na tla in jo pričel obdelavati s pestmi in nogami. Petrovičeva se je s težavo izvila iz »objema« razburjenega delavca, ki bo imel radi napada opravka z oblastmi.

— **Zapestna ura z verižico** je izginila dijaku Kurtu Janu iz Trubarjeve ulice 7-I., kateremu jo je nekdo ukradel iz nezaklenjene kuhinje. Jan trpi 400 din škode.

— **Odprta noč in dan so groba vrata...** V Maistrovi ulici 16. je preminil v 48. letu starosti viši kontrolor drž. žel. Gabrijel Pirkmajer. Pokojni je bil zgleden narodnjak in vzoren uradnik, ki ga bodo ohranili v lepem spominu vsi, ki so ga poznali. Ob Bregu 18 je umrla v 49. letu starosti žena poštnega zvaničnika Terezija Krajne, v splošni bolnici pa 40letni poljski delavec Konrad Štuc. Žalujočim naše sožalje!

— **Lanske abonente ponovno opozarjamo,** da so jim dosedanji sedeži rezervirani do srede 14. t. m. in da se po tem roku oddajo drugim abonentom.

— **Prijave za abonma in na bleke sprejema** gledališka blagajna vsak dan od 9. do pol 13. in od 15. do 17. ure, ob nedeljah in praznikih od 10. do pol 13. ure.

— **Za osem izredno nizkih mesečnih obrokov** (najcenejši velja samo 8 din), ki se plačujejo zaporedno vsak mesec prve dni, dobite že abonma v gledališču, ki nudi tokom sezone 14 dramskih, 7 glasbenih predstav in en koncert.

— **Dobro si bo zapomnil.** Mariborsko okrožno sodišče je obsodilo 26 letnega zasebnega uradnika Josika Verdnika iz Gornjega Razvanja na 2 meseca in 10 dni zapora ter 300 din globe pogojno na 3 leta, ker se je v noči na 19. junija na Meljski cesti v Mariboru protivil aretaciji in žalil policijskega stražnika Alojzija Špameringa, ki ga je aretiral, ker ni imel luči na kolesu.

— **Nesreča. 26 letnega drvarja** Mia Rosandića iz Like, zaposlenega pri Glandičevem lesnem podjetju v Rušah, je doletela huda nesreča. Pri spuščanju hlodov s Smolnika v dolino je prišel pod hlode in obležal nezavesten z razbito glavo. Prepeljali so ga v bolnico.

— **V objemu zemeljskih plasti** se je znašel te dni 27 letni posestnikov sin Konrad Golob od Sv. Antona v Slov. goricah. Zaposlen je bil pri odkopavanju zemlje na banovinskem zemljišču v Brengovi, nenadno se je pa utrgal plaz zemlje in ga pokopal. Zlomil si je desno nogo in se poškodoval na glavi. Tovariši so ga rešili neprijetnega objema zemlje, nato pa je bil prepeljan v bolnico.

— **Riziko dela.** V delavnicah državne železnice na koroškem kolodvoru je bil pri dviganju vagonov zaposlen med drugimi tudi 32 letni železničar Josip Cvahte iz Hotinje vasi. Naenkrat je dvigalo odpovedalo in ga udarilo na glavo, da je nezavesten in ves v krvi s težkimi poškodbami na temenu obležal pod vagoni. Reševalci so ga nemudoma odpremili v bolnico, kjer so zdravniki ugotovili težje poškodbe. Ponesrečenčevo stanje je zelo resno.

Kinopodjetniki za znižanje taks

Ljubljana, 13. septembra

Prihodnjo sredo, 14. t. m., bodo kinematografi v vsej državi zaprti. Tega dne bo v Beogradu kongres vseh kinopodjetnikov, na katerem bodo lastniki kinov protestirali proti prevelikim taksam.

Že dlje časa razmišljajo kinopodjetniki, kaj bi ukrenili proti dajatvam, ki so že presegle znosno mejo, to je proti državnim, banovinskim in občinskim taksam na vstopnice, kakor tudi proti gledališkemu dinarju. Skupno znašajo namreč vse takse skupaj nad 40 odstotkov od cene za posamezno vstopnico.

Zveza kinematografskih podjetnikov, v kateri so včlanjena vsa združenja kinopodjetnikov, dobiva stalno pritožbe od številnih kinopodjetnikov glede previsokih taks. Dajatve so tako velike, da bo morala večina kinopodjetnikov svoja podjetja zapreti, ako ne bo s skupnim nastopom doseženo znižanje taks.

V primeri z javnimi dajatvami kinopodjetnikov v drugih državah so kinomatografske takse v naši državi najvišje v Evropi. Razen tega je pri nas izposojevalnina za filme najvišja, kajti kinopodjetniki morajo plačati do 20.000 din za izposojeni film. Izposojevalnice so močno obremenjene, breme pa pade v glavnem na izposojevalce. Po izjavah večine kinopodjetnikov gre samo za državne, banovinske, občinske takse in za gledališki dinar okrog 35 odstotkov kosmatih dohodkov. Ako k tem dajatvam prištejemo še visoko izposojevalnino in visoko režijo, se izkaže, da za večino lastnikov kino ni več pridobitno podjetje. Za takse in za izposojevalnino morajo kinopodjetniki dajati skupaj najmanj 80 odstotkov kosmatega inkasa. Stroški za reklamo, osebje, najemnino, razsvetljavo in druge investicije nikakor ne morejo biti kriti s preostankom 20 odstotkov.

Kinopodjetniki bodo na kongresu zahtevali tudi izenačenje taks. Kinopodjetniki v Beogradu so glede tega na najboljšem, ker ne plačajo banovinskih taks in ne pristojbin policiji, v mnogih primerih pa ne plačujejo tudi avtorskih taks. V nekem ljubljanskem kinematografu znašajo samo policijske takse 35.000 din na leto. Ljubljanski občini morajo kinopodjetniki plačati po 400 din za uvočeni film, v Zagrebu plačajo samo 25 din uvozrine, v Beogradu pa 80 din.

Lani so imeli kinopodjetniki svoj kongres v Zagrebu, letos bodo v Beogradu protestirali proti visokim in neonotnim taksam. Nastopili bodo složno, ker vsem preti polom spričo čedalje dražjih filmov in spričo čedalje slabšega obiska kinematografov.

Lep dar: Zgodbe brez grozo

BURKA NAD BURKAMI! Boljše kot vse kar ste doslej videli!
KORAJŽNI ŽENIN
H. Bühmann — H. Moser — Theo Lingen
Gusti Huber
KINO UNION, Tel. 22-21
Predstave danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri

DNEVNE VESTI

— **Madžarski obrtniki na obrtni razstavi v Beogradu.** Tudi inozemstvo se zanima za I. vsedržavno obrtno razstavo, ki bo od 8. do 25. oktobra v Beogradu. Prijavilo se je okrog 300 madžarskih obrtnikov. Zavod za izvoz obrtniških izdelkov v Budimpešti je izrazil željo madžarskih obrtnikov, da bi se jim omogočila v okviru beograjske razstave reprezentativna razstava njihovih izdelkov. Razen tega je bila sprožena misel, naj bi se večkrat sklicale konference, na katerih bi bilo omogočeno obravnavati čisto obrtna vprašanja ter poglobiti gospodarske stike med obema državama.

— **Živahen tujski promet na našem Primorju.** Vse kaže, da bo jesenska sezona na našem Primorju ugodnejša, kakor je bila poletna. Na Sušak prihaja dan za dnem mnogo letoviščarjev zlasti Nemcev, ki odhajajo v Crikvenico, na Rab in Dalmacijo. Parnik »Karadjordjec« je bil včeraj poln turistov. V Primorju je zdaj lepo vreme, kar ugodno vpliva na tujskoprometno sezono. S Čedokovim posebnim vlakom je prispelo v nedeljo v Split 300 češkoslovaških letoviščarjev, 200 se jih je odpeljalo v južno Dalmacijo, drugi so pa ostali v srednji Dalmaciji. V nedeljo je prispelo v Split tudi okrog 80 nemških in 30 francoskih letoviščarjev.

Vsak dan, do vključno dne **9. oktobra**, sprejemajo vse biljetarne PUTNIKA prijave **za poseben vlak v Trst, ki vozi 16. oktobra t. l.**

* **Vpisovanje v drž. prizn. enoletno trgovsko učilišče** »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15. se vrši vsak dan. **Naknadni redni vpis traja** še 12., 13., 14., 15. in 16. t. m. v kolikor bo še prostih mest. — Pismene in ustne informacije na razpolago. — Št. tel. 48-43. — Ravnateljstvo.

— **Francoske zračne proge na Balkanu bodo razširjene.** Francija je bila prva, ki je uvedla v Jugoslaviji in v nekaterih drugih balkanskih državah potniški zračni promet, povezan z zapadno Evropo. Za Francijo je prišla Nemčija, potem pa še druge države. Zdaj prevažajo letala potnike na progi London—Pariz—Strassburg—Praga—Dunaj—Budimpešta—Zemun—Bukarešta. Prihodnje leto pa namerava Air France uvesti nove zračne proge preko naše države in Balkana. Najbrž bo uveden zračni promet na progah Pariz—Beograd—Sofija in Pariz—Beograd—Atene. Razen tega nameravajo Francozi že prihodnje leto uvesti redni prekooceanski promet na progi Pariz—New York in tako bi dobila naša država zračno zvezo tudi z New Yorkom.

— **Kongres gozdarjev.** Letošnji kongres Jugoslovenskega šumarskega združenja se prične 2. oktobra v Vinkovcih. Prometno ministrstvo je naprošeno za polovično voznino. Minister za gozdove in rudnike pa za dopust državnim uradnikom od 30. septembra do 8. oktobra.

KINO SLOGA — Tel. 27-30.
Danes poslednjič! — Gigantski film junaštva: POROČNIK INDIJSKE BRIGADE«. — Predstave danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri.

— **Posetnike planin** Julijskih Alp in Kamniških planin ter Karavank, ki meje na tujo državo, opozarja Slovensko planinsko društvo, da zahtevajo obmejni organi od vsakega turista izkaznico v Zvezi včlanjenega planinskega društva na pr. SPD, TK Skale itd. V interesu turistov je tedaj, da si pravočasno preskrbijo izkaznice. Naprošajo se hotelirji in gostilničarji na Gorenjskem, da na to opozorijo turiste, da ne pride do neprijetnih dogodkov v planinah.

— **Pevska društva** opozarjamo za praznik Vseh svetih na nove nagrobnice skladatelja Zorka Prelovca: Vse na svetu mine, Gozdič je že zelen, in Zvonenje. Dobe in naročajo se v Matični in Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

POZOR! NOVOST!
3 žurnali
in film
„POROČNIK BOBBY“
Danes ob 20. uri za Din 3.50 in 4.50.
KINO MOSTE

* **Brzovlaka Beograd — Jesenice še ostaneta v prometu.** Zaradi velikega potniškega prometa na progi Beograd — Jesenice in obratno je generalna železniška direkcija odredila, da bosta brzovlaka št. 9 in 10., ki bi se morala 16. t. m. izločiti iz prometa, vozila na tej progi do konca oktobra ter o božičnih in velikonočnih praznikih. Spalni vozovi, ki so priključeni tema vlakoma se bodo odklopili v Ljubljani.

— **130 km na uro.** Italijanska tvornica motornih vlakov sistema »Breda« je dala naši železniški upravi na razpolago dva motorna vlaka na progi Zagreb — Beograd. Razdalja med Zagrebom in Beogradom znaša po železniški progi 423 km in motorni vlak prevozi to pot v 4 urah 15 minutah s povprečno brzino 108 km na uro. Sicer pa vozi na uro 130 km, a maksimalna njegova hitrost znaša 145 km. Potniki brzojavnih drogov skoraj sploh ne vidijo, tako naglo drvi vlak mimo njih.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo stanovitno, čez dan lepo in toplo vreme. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Splitu 27, v Beogradu in Dubrovniku 25, v Zagrebu in na Rabu 23, v Ljubljani 22.8, v Sarajevu 22, na Visu 21, v Mariboru 20. Davi je kazal barometer v Ljubljani 766, temperatura je znašala 12.8

— **Splitska amazonka.** Sredi Splita je 40-letna Stana Bunić v nedeljo napadla 39letno služkinjo Lino Bolivari in ji zasadila dolg kuhinjski nož v trebuh, tako da so ji izpadla čreva. Smrtno ranjeno služkinjo so prepeljali v bolnico, napadalko je pa policija aretirala. Bojevita Stana je izjavila, da je zabodla Lino zato, ker ji je baje zapeljevala moža.

— **Slepec je spregledal.** V vasi Martinoviči pri Glini živi kmet Jovan Brkić. Pred letom mu je začel pešati vid in 6 mesecev je bil na kliniki v Zagrebu, kjer mu pa niso mogli pomagati. Končno so ga poslali kot slepca domov. Revež si je skušal pomagati na vse načine, hodil je k raznim vedeževalkam in se zaobljubljal na božje poti, pa ni nič zaleglo. Bil se je že sprijaznil s svojo bridko usodo, ko so mu nedavno svetovali naj se obrne na Mijana Kurelca v sosedni vasi, češ da mu bo ta vrnil vid. Mož se je res napotil k Kurelcu in vrnil se je z zdravimi očmi. O čudežnem ozdravljenju se zdaj govori daleč naokrog. Kaj je prav za prav na tem, pa ni še znano.

— **V sporazumu z ljubčkom umorila moža.** V vasi Snježnici pri Dvorniku v Bosni so našli mrtvega Muharema Murkiča. Preiskava je dognala, da ga je žena poslala v gozd po drva, sama je pa odšla s svojim ljubčkom Miminom Nujićem za njim. V gozdu sta spečega moža zadavila. Oba sta zločin priznala.

— **Za 70.000 din kupil cel otok.** Na naš Jadran prihaja zadnje čase vedno več Angležev, navdušenih zlasti za otok Hvar, kjer je zelo ugodno podnebje. Otoček Malinkovac v bližini Hvara je znan po svojih izrednih naravnih lepotah. Ta otoček je oddaljen od mesta Hvara komaj dobro morsko miljo. Nanj je zahajal že pred leti londonski bogataš Selfridge, ki ima v Londonu ogromno trgovino, v kateri je zaposlenih okrog 15.000 nameščencev. Letos je kupil otoček Malinkovac od skupine kmetov za 70.000 din. Na otočku je lep borov gozd, kjer bo zgradil Anglež vile, obenem pa bo uredil obalo kjer bo imel tudi pristanišče.

— **Samomor razočarane telefonistke.** Včeraj se je ustrelila v Beogradu telefonistka OUZD Ljubica Marojević. Zadela se je v srce in bila je takoj mrtva. V smrt je šla po pripovedovanju prijateljic zaradi nesrečne ljubezni. Stara je bila okrog 30 let in nedavno se je zaljubila v nekega uradnika, s katerim sta se sestajala vsak dan. Dotični uradnik je sicer oženjen, vendar je pa Ljubici zatrjeval, da se bo ločil in poročil z njo. Ljubica mu je verjela. Naenkrat se je njegova ljubezen ohladila in to je bil za njo tako strašen udarec, da je obupala nad življenjem.

Prijavite se **za izlet s posebnim vlakom v Trst, ki se bo vršil dne 16. oktobra**, pravočasno pri vseh biljetarnah PUTNIKA.

Iz Ljubljane

—lj **Tramvajski promet na dolenjski progi bo ustavljen.** V četrtek 15. t. m. začno na Dolenjski cesti demontirati tračnice, ker bo ta tramvajska proga obnovljena. Zato bo od četrtka dalje ustavljen tramvajski promet na dolenjski progi, dokler ta dela ne bodo končana.

—lj **Razpis gledališkega abonmaja.** Sezona v drami začne **v četrtek** 22. t. m. Zato nujno vabimo vse interesente, da se priglasijo k podpisu abonmaja, ki se sprejema v veži dramskega gledališča do vštete sobote 17. t. m. dnevno od 10. do 12. in od 15. do 17. ure. Čim prej pridete, tem lepša in boljša je še možna izbira. Zato vabimo vse dosedanje in nove stalne posetnike Narodnega gledališča, da podpišejo abonma, za katerega so izredno ugodne cene.

—lj **Kino za vsakogar** hoče postati Kino Moste. Zato je uvedel cenene ljudske predstave, ki bodo dostopne tudi siromašnim slojem. Ves svet z napetostjo pričakuje odločitev, ki se pripravljajo v središčih sveta. Naloga kinematografa je, da razen umetniškega filma prikazuje občinstvu tudi važne dogodke iz življenja narodov in držav. Trikrat na teden, vsak torek, sredo in četrtek ob 20. bodo poleg običajnega filma na sporedu kina Moste tudi trije žurnali najznamenitejših filmskih družb Metro, Paramount in Fox. Kljub velikim stroškom bo vstopnina najnižja kar jih poznamo v Ljubljani in sicer samo 3 in 4 din. Ob petkih, sobotah in nedeljah bosta pa v kinu Moste na sporedu tudi po dva filma najboljše kvalitete kakor doslej.

—lj **Gospodinje** imajo gotovo kaj oblek, obutve, perila, posteljnine in drugih potrebščin, ki jih morejo pogrešati. Mestni socialni urad zbira take predmete vsako sredo na trgu pred Vodnikovim spomenikom, ter jih po potrebi pozneje daje ubogim. Tudi jutri dopoldne se bo vršilo to zbiranje, ako bo suho vreme. Prinesite mnogo blaga! Potreba je velika.

—lj **Seznam najdenih predmetov**, prijavljenih upravi policije v Ljubljani v mesecu avgustu: moška crom ura, moška crom ura pokvarjena, usnjata denarnica v obliki podkve z 38.50 din, rjava usnjata denarnica na zadrgo s 100 din, usnjata denarnica v njej 20 din in zlat uhan, zastavni list, 2 damska dežnika, dežni plašč svetlo rjave barve, suknjič in sive hlače iz kamgarna, rjava konjska odeja obrabljena, delavska knjiga na ime Milan Fajdiga in 4 pole pevskih not, litanije srca Jezusovega. V železniških vozovih so bili najdeni ti predmeti: 39 dežnikov, 9 palic, smučarska palica, 2 sončnika, 38 klobukov, 8 slamnikov, 6 čepic, 9 suknjičev, moška suknja, 3 moški plašči, 2 damska plašča, 3 dežni plašči, 3 otroški plašči, paleto, platnena jopa, 9 jopic, svilena jopa, delavske hlače, 2 moški srajci, damska obleka, 4 pari rokavic, 3 pari čevljev, telovnik, telovnik in knjiga, pas iz tkanine, platnen jopič s srebrno brošo, boa, ročna torbica s 50.50 din, otroška torbica, ročna torbica s 100 din, denarnica s 36 din 75 par, 2 ročni torbici, listnica, 19 aktovk, zavitek žebljev, zavitek perila, zavitek v njem 3 damske kopalne obleke, zavitek moške obleke, zavitek obleke, zavitek moških ovratnikov, zavitek otroškega perila, zavitek žične mreže, 2 para naočnikov, blazina za potovanje, 2 oficirski sablji, bokal iz kovine, čutara, prazna steklenica, 6 bančnih nakazil, molitvenik, nemški mornarsko bodalo, ročna žaga, 4 kg govejega mesa, prazna pletenka in vreča, citre, 6 kovčegov, 3 stare slike, leposlovna knjiga, šolska knjiga in palica, kutija umetnih zob, 2 fotoaparata, fotoaparat in listnica.

—lj **Razdelitev ur pouka** na drž. konservatoriju v Ljubljani bo v petek 16. t. m. Vsi konservatoristi, ki obiskujejo solo petje, klavir, violino, violončelo, kontrabas, orgle, kompozicijo in operno šolo, naj se zbero ob 15. uri, gojenci ostalih predmetov pa ob 16. uri v Hubadovi pevski dvorani. Redni pouk se bo pričel v soboto 17. t. m.

—lj **Pevski zbor Glasbene Matice** ima redne vaje za mešani zbor ob torkih in četrtkih ob 20. uri. Odbor.

—lj **Umetnostna razstava slik in grafike bratov Vidmarjev** v Jakopičevem paviljonu je odprta samo še danes in jutri od 9. do 18. ure.

—lj **V izložbi Kleinove trgovine** v Wolfovi ulici je razstavljena slika skladatelja Zorka Prelovca, umetniško delo njegovega rojaka in sošolca prof. Adolfa Lapajneta.

—lj **Umetnostno zgodovinsko društvo** priredi v četrtek ik. t. m. izlet v Kovor, Križe in na Golnik. Odhod ob 2. popoldne s Kongresnega trga. Priglasiti se je v trgovini Podkrajšek na Jurčičevem trgu do četrtka ob 11. Avtobus 27 din.

Vsi 16. X. za Din 78.— s PUTNIKOM v Trst!

—lj **Anonimne ovadbe, prijave in pritožbe pošiljajo nazni ljudje tudi mestnemu poglavarstvu, zato pa mestno poglavarstvo opozarja, da se na nepodpisane dopise sploh ne ozira in se tudi ne bo oziralo. Vsak dopis mestnemu poglavarstvu mora pisec jasno in čitljivo podpisati in navesti tudi svoj natančen naslov, drugače gre dopis naravnost v koš.**

Zahtevajte sporede in informacije za posebni vlak v Trst, ki vozi dne 16. oktobra t. l., v vseh biljetarnah PUTNIKA.

Iz Celja

—c **Zanimivo strelsko tekmovanje.** V soboto popoldne in v nedeljo je bilo na strelišču v Pečovniku okrožno nagradno strelsko tekmovanje celjskega strelskega okrožja. Tekmovanja se je udeleželilo okrog 160 strelcev. Tekmovanje je bilo za posamezne, ekipe in za mladino. Pri mladinskem tekmovanju je oddal vsak strelec 10 strelov leže, ostali strelci pa so oddali po 15 strelov in sicer 5 strelov leže, 5 strelov kleče in 5 strelov stoje. Med ekipami si je priborila celjska ekipa z 257 točkami prvo mesto in novi prehodni pokal celjskega strelskega okrožja. Celjska ekipa si je priborila teden prej na Vranskem tudi prehodni pokal tamkajšnje strelske družine. Med posamezniki so bili doseženi naslednji rezultati: 1. Blumer (Celje) 126 točk izmed 150 dosegljivih; Blumer je postal s tem prvak celjskega okrožja; 2. Keblič (C) 113; 3. poročnik Tkalčec (C) 101; 4. Aman (C) 99; 5. Lakner (C) 99; 6. Josek (C) 89; 7. Gabrič (Dobrna) 84; 8. Zornik (C) 84; 9. Kladnik (Vransko) 84; 10. Rauter (C) 83; 11. inž. Greiner (C) 67; 12. Dečman (C) 60; 13. Blažič (Dobrna) 59; 14. Samec (Vojnik) 56; 15. Dobovišek (Štore) 54. Mladinsko tekmovanje: 1. Vl. Krulc (C) 61 točk izmed 100 dosegljivih; 2. Keblič (C) 51; 3. Cepin (C) 47. Po tekmovanju je predsednik celjskega strelskega okrožja podpolkovnik g. Krasnik na strelišču razdelil nagrade in diplome. V nedeljo in ponedeljek je odpotovalo 7 članov celjske strelske družine v Beograd, da se udeležijo državnega strelskega tekmovanja. Celjskim strelcem iskreno čestitamo k odličnim uspehom!

—c **Razmere na celjskem delovnem trgu.** Pri celjski borzi dela se je od 1. do 10. t. m. na novo prijavilo 46 brezposelnih, delo je bilo ponujeno za 41 oseb, posredovanj je bilo 23, odpotovalo je 18, odpadle so 3 osebe. Dne 10. t. m. sta ostala v evidenci 202 brezposelna (144 moških in 58 žensk) nasproti 189 (134 moškim in 55 ženskam) dne 31. avgusta. Delo dobi 6 tesarjev, po 2 mizarja, čevljarja in hlapca, po 1 železostrugar, pek in kočijaž, 6 kuharic, 4 kmečke dekle, 3 služkinje, 2 natakarici ter po 1 hotelska sobarica, privatna sobarica in postrežnica.

—c **Licenciranje bikov** za območje mesta Celja bo v četrtek 13. oktobra ob 8. zjutraj na sejmišču v Celju. K licenciranju je treba prignati vse nad 15 mesecev stare bike, ne glede na to, ali je bik določen za pleme ali ne. Priženejo se naj tudi mlajši bikci zaradi določitve event. bodoče sposobnosti za pleme. Vsako morebitno spuščanje nelicenciranih bikov tudi na lastne krave je v smislu zakona o pospeševanju živinoreje prepovedano. Onemu, ki se ne bi odzval razglasu, bo licencirala bika na domu posebna komisija na njegove stroške. Za prav dobre bike, ki so bili tudi pri lanskem licenciranju odlično ocenjeni, bo občina iz razpoložljivih sredstev prispevala vzdrževalno nagrado. Lastniki rodovniških in subvencioniranih bikov naj prinesejo s seboj rodovniške podatke.

—c **V celjski bolnici** je umrl v nedeljo 63-letni delavec Avgust Muhovec iz Malih Braslovč.

—c **Žrtev motociklista.** V soboto okrog 16. je neznan motociklist na cesti pred Kračunovo gostilno v Zrečah pri Konjicah podrl na tla in povozil 10-letno posestnikovo hčerko Alojzijo Skazovo iz Gornjih Zreč. Deklica si je zlomila levo nogo. Ponesrečenko so prepeljali v celjsko bolnico. Motociklist je takoj po nesreči pobegnil z motornim kolesom.

—c **Dva neznana napadalca** sta v petek okrog 22. v Lokrovcu napadla 26-letnega delavca Josipa Vetriha iz Lokrovca in mu prizadejala več vbodljajev z nožem. Vetriha so oddali v celjsko bolnico.

—c **Tri nesreče.** Pri delu v premogovniku v Hudi jami pri Laškem je v nedeljo okrog ene ponoči jamski voziček pritisnil 21-letnega rudarja Ferda Deželaka z Gornje Rečice ob steno in ga poškodoval po vsem telesu. V Čelovniku pri Loki pri Zidanem mostu si je 8-letni kurjačev sinček Franc Skale doma pri padcu zlomil levo ključnico. Na Rečici ob Savinji je konj brcnil 27 letnega posestnikovega sina Marka Kosa in mu zlomil desno ključnico. Ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnici.

PRIPOROČLJIVA SLUŽKINJA

— Iz vaše poselske knjižice vidim, da ste bili v enem mesecu v štirih službah.

— To je najboljši dokaz, da so se gospodinje kar trgale zame, — odgovori nova služkinja.

Če se kaznenci dolgočasijo

Jožef Grojzdek, ki si je hotel v jetnišnici končati življenje, je bil oproščen

Ljubljana, 13. septembra

Tudi kaznenci v jetnišnici se včasih dolgočasijo in si preganjajo dolgočasje na svojevrsten način, kakor je pokazala obravnava proti hlapcu Mihi Netu iz Spodnjega Kašlja in proti trgovcu Francu Zaletelu iz Višmarjev. Državni tožilec je prvega dolžil po § 146 k. z. Po tem paragrafu se kaznuje s strogim zaporom, kdor pred sodiščem lažno priča. Drugi obtoženec pa je bil pod udarom § 146 k. z. in še § 34 k. z., po katerem se kaznuje, kdor drugega naklepoma zavede ali nasnuje, da stori kaznivo dejanje.

Dne 28. februarja se je moral pred sodiščem zagovarjati trgovec Zaletel, ker je do smrti z avtomobilom povozil delavca Štefana Jakopina. Glavna priča v tem procesu je bil Miha Net, ki je tedaj ravno prestajal v jetnišnici neko kazen. Net je nekaj trenutkov pred nesrečo govoril z Jakopinom. Srečala sta se na cesti v Zgornji Šiški in se pozdravila. Jakopin je bil močno vinjen in je krenil z desne proti levi strani čez cesto. Zaletelov avto je tedaj privozil mimo, Jakopin je bil že dober meter oddaljen od avta, a je omahnil nazaj v trenutku, ko je avto privozil do njega. Drog ogledala pred volanom je zadel Jakopina v glavo. V bolnišnici je nekaj dni nato Jakopin podlegel poškodbi.

Tako je Net popisal nesrečo. Zaletel je bil oproščen, ker ni zakrivil nesreče. Pijani Jakopin je bil sam kriv, da je bil tedaj ob življenje. Net se je vrnil v jetnišnico, kjer je prestal še ostanek kazni. Razumljivo je, da je tovarišem v kaznilnici na dolgo in široko pripovedoval, kako je pričal. Po končanem delu se kaznenci pogovarjajo med seboj o vse mogočem. Včasih imajo prav resne pogovore, je trdil eden izmed kaznencev, ki je bil včeraj zaslišan. Včasih jim je dolgčas in se šalijo ter se zabavajo z zgodbami, ki so največkrat zlagane. Ob takih prilikah je Net začel pripovedovati svojim tovarišem, da ima pri nekem advokatu deponirano vsoto 800 din, katero bo dobil od trgovca Zaletela, ker je dobro pričal zanj v Jakopinovi stvari. Nekateri so mu verjeli, drugi so dvomili. Net je bil namreč brez cigaret in je tovariše pumpal s tolažilom, da ima denar deponiran in jim bo vrnil cigarete, ko bo prestal kazen. Nekemu tovarišu je rekel, da je že dobil 400 din, drugemu je rekel, da bo dobil še 800 din, tretjemu pa je natvezil, da ima dobiti za pričevanje 1200 din.

O tem je zvedela Jakopinova vdova. Brž ko je zvedela vdova, je zvedel tudi državni pravdnik. Zato sta Net in Zaletel sedela včeraj na zatožni klopi pred sodnikom posebnim okrožnega sodišča g. Kokaljem. Net se je zagovarjal, da se je v jetnišnici samo šalil s tovariši, Zaletel je odločno trdil, da Neta ni podkupil, temveč mu je samo rekel, naj govori resnico. Trije kaznenci so bili zaslišani. Tem je Net pravil o Zaletelovi podkupnini. Eden izmed njih je izjavil, da so v kaznilnici sami resni možje, ki se ne šalijo, zato je verjel, da je bil Net podkupljen. Drugi je izjavil, da Netu ni verjel. Ko ga je sodnik vprašal, zakaj ni verjel, je kaznenec odgovoril, da verjame samo tisto, kar vidi. Tretji je pa prav zanimivo opisal življenje kaznencev, kadar se dolgočasijo. Tedaj si pripovedujejo zgodbe, resnične in izmišljene, se bahajo, hočejo drug drugemu imponirati, tedaj so vsi junaki in poštenjaki.

Sodnik se je prepričal, da je Net prvič govoril resnico, ko je trdil, da je bil Jakopin sam kriv za nesrečo, ni pa bilo dokazov, da ga je Zaletel podkupil in ga nagovoril, naj priča njemu v prid. Zato sta bila Zaletel in Net oproščena.

JOŽEF GROJZDEK OPROŠČEN

Pred tedni smo poročali o Jožefu Grojzdeku, ki je bil obtožen, da je izvršil roparski napad na raznašalca kruha Antona Zalarja iz Litije. Grojzdek je od početka zanikal krivdo. V zaporu je obupal in je skočil z drugega nadstropja na jetniško dvorišče v samomorilnem namenu. Pri padcu si je zlomil levo nogo v kolku. K prvi razpravi so ga prinesli na nosilnici, k drugi je prišel že sam z bergljami. Pred tremi leti mu je stroj pokvaril levo roko, zato dobiva majhno rento, a mora kljub temu beračiti po Litiji in okolici, ker ima ženo in tri otroke. Orožniki so ga opisali kot nasilnega berača, ki mu delo smrdi. Baje si je pokvaril roko, da bi dobival rento. Živčno je ubit, zdravil se je že na sedmem oddelku.

Napadeni Anton Zalar je opisal dogodek, toda priznal je, da ga Grojzdek ni s silo napadel, temveč mu je samo grozil. Ker so priče Zalarja opisale kot človeka, ki mu ni dosti verjeti in ki ni dosti boljši kot Grojzdek, se sodniki niso mogli opirati na njegovo pričevanje. Grojzdek je bil oproščen zaradi pomanjkanja dokazov. Nekaj je bilo med njim in Zalarjem, a roparski napad to ni bil.

Iz Maribora

— **Glas staršev.** Prejeli smo iz vrst staršev za objavo: Gospod profesor dr. Janko Kotnik je premeščen z drž. realne gimnazije na učiteljsko šolo v Mariboru. Skoraj neverjetna je ta vest. Gospod profesor se je vendar popolnoma posvetil študiju francoskega jezika, večkrat žrtvoval počitnice za izpopolnjevanje v tej stroki in se ves izživljal v poučevanju francoščine. Z njegovim odhodom z zavoda nastaja nenadomestljiva vrzel in škoda — ki pač daleko ne bo krita s pridobitvijo na učiteljski šoli, kjer g. profesor ne bo imel prilike uporabljati svojih sposobnosti v tem pravcu — posebno sedaj ne — ko se dobršen del učiteljiščnikov rekrutira iz meščanske šole. Starši dijakov in dijaki drž. realne gimnazije žele, da se vrne g. profesor nazaj, kjer je s toliko vnemo deloval tako dolgo. V tem smislu naslavljajo prošnjo na merodajne činitelje.

— **Cene na mariborskem trgu.** Na našem sadnem trgu je sedaj razmerje cen sledeče: Jabolka 1.50 do 5, hruške 5 do 8, slive 6 do 10, črnice 2.50 do 3, breskve 4 do 14, maline 4 (liter), grozdje 5 do 10, brusnice 6 do 7 (liter) din. Na perutninskem trgu: kokoši 18 do 25, piščanci 18 do 50, gosi 30 do 35, race 12 do 18, domači zajci 5 do 35 din. Zelenjadni trg: krompir 75 par do 1.50 din, čebula 2 do 3, česen 4 do 7, repa 25 do 50 par, kumarice 25 do 1 din, karfiola 1 do 8 din, hren 8 do 9, buče 50 par do 2.50 din, paradižniki 2 do 4, endivija 25 para do 1 din, špinača 1 din, koleraba 1 din, fižol v stročju 1 din, grah v stročju 1 din.

— **Epilog smrtne nesreče na stavbišču.** Zadevna obravnava, o kateri smo poročali v včerajšnji izdaji pod tem naslovom, se je v svrho zaslišanja novih prič preložila.

— **Kje so vzroki.** Včerajšnja prva pismena ponudbena licitacija za gradnjo cestišča malih kock na državni cesti Maribor—Pesnica od km 138.000 do 141.673 se ni mogla vršiti. Ni namreč stavil svojih ponudb noben podjetnik. Celotni proračun izkazuje 4,538.243.40 din. Samo za nabavo malih granitnih kock se predvideva 3 in pol miljona din. Vzroki neuspeha licitacije so različni. Predvsem težki in skoraj nemogoči pogoji, ker je treba položiti četrt miljona din kavcije, dočim je treba čakati na plačilo celi dve leti. Razen tega se pogosto dogaja, da licitacije sploh ne potrdijo. Temu se še pridružuje stavka v naših kamnolomih. Vedi ti in še drugi vzroki ne dopuščajo gradbenikom, da bi se lahko brez skrbi angažirali za državna dela. Značilen primer nudi gradnja nove mariborske carinarnice, saj ni licitacija še do danes navzlic številnim urgencam potrjena.

— **Sokolski nacionalni Maribor** se zgrne v nedeljo 18. t. m. v št. Ilj k telovadnemu nastopu tamošnjega Sokola.

— **Pomenki pod lipo.** A. S., Ruška cesta: Zares čudna so pota naše personalne politike na magistratu. — D. L., Tezno: Kaj hočete, je pač tako. Mi pa ostanemo, kakor smo bili.

Z Jesenic

— **Naveličan življenja.** V sredo zjutraj je šel od doma 32 letni Winkler Štefan z namenom, da na planini Kozjek na vrhu Mežaklje prebije nekaj dni plačanega dopusta. V soboto dopoldne pa so ljudje imeli opravka na Mežaklji, kjer so našli Winklerja v visoki gorski samoti obešenega na drevesu. Njegovo trupło je bilo prepeljano v mrtvašnico v Gorje, kjer je bilo v ponedeljek pokopano na farnem pokopališču. Winkler je bil zaposlen dolgo vrsto let kot žebljar v tovarni KID na Jesenicah. Bil je miren in vedno lepo oblečen mladenič. Trpel je že več let na težki živčni bolezni. Svoji materi-vdovi po tovarniškem delavcu je bil edina opora. Bodi mu ohranjen lep spomin.

— **Skrb za delavski naraščaj.** Kranjska industrijska družba je na svoje stroške poslala deset mladih in inteligentnih delavcev v Rudarsko šolo v Celje. Med njimi so večinoma livarji, strojniki in elektrikarji z vsaj dveletno prakso in absolventi meščanske šole. S tem si bo KID kmalu vzgojila kader mladih strokovno usposobljenih moči, ki bodo v doglednem času prevzeli mesta delovodij v radarski in topilniški stroki.

— **»Oj leti sivi sokolec«** je naslov sokolskemu filmu, ki se je v minulem tednu predvajal v kinu »Radio« na Jesenicah. Film nam je nazorno pokazal smotrno sokolsko telesno vzgojo zunaj v prosti naravi, red, točnost in disciplino v sokolskih vrstah ter lepote Bleda, Bohinja in okolice ter naših velegorij.

RECEPT

— Gospod doktor, ali bi mi mogli nasvetovati, kako bi se iznebila dvojne brade?

— Storite tako, kakor sem storil jaz: pustite si rasti brado.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Prekliči, izjave beseda Din 1.—, davek posebej.
Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO
Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

MALINOVEC
pristen, naraven, s čistim sladkorjem vkuhan — se dobi na malo in veliko v lekarni dr. G. PICCOLI, Ljubljana, nasproti »Nebotičnika«.

KLIŠEJE
ENO- VEČBARVNE
JUGOGRAFIKA
KOPITARJEVA 23

BOZINE
na zalogi. — »Veletrgovina južnega sadja«, Ljubljana, Tyrševa cesta 46. 2106

PRODAM
Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

SVEŽE SLIVE
za vkuhavanje, bosanske, — in pekmez, kg Din 3.50. — Sveže breskve, kg Din 4.— franko podvoz razpošilja v košarah po 50—60 kg G. Drechsler, Tuzla. 2195

SLUŽBE
Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

KNJIGOVODJA
korespondent za slov., srbohrvatski in nemški jezik, stenograf in strojepisec z dolgoletno prakso v trgovski pisarni in tudi v odv. pisarnah, želi primernega mesta. Gre tudi na deželo. Ponudbe prosi pod značko »Starejša, izvežbana moč«.

Makulaturni papir
proda
uprava „Slovenskega Naroda“
Ljubljana, Knaflijeva ulica štev. 5

Maksim Sedej in socialne tendence

Med mlajšimi na razstavi „neodvisnih“ zastopanimi slikarji je bil on najbrž najpopularnejši

Ljubljana, 13. septembra

Maksim Sedej je med mlajšimi slikarji, zastopanimi na razstavi »neodvisnih« najbrž najbolj popularen. Vendar ga širše občinstvo ne pozna toliko kot slikarja, temveč predvsem kot grafika, ker so pač bila njegova grafična dela publicirana.

— Zdi se mi, da se vi udejstvujete med mlajšimi »neodvisnimi« že najdalje.

— Fr. Mihelič in jaz sva med mlajšimi slikarji najprej absolvirala zagrebško akademijo, on l. 1931, jaz 32. Oba sva začela kot grafika. Najprej sem nastopil s ciklusom linorezov »Predmestje«, in sicer l. 1933. Iz zadnjega časa so bolj znani moji lesorezi kot ilustracija Mrzelove knjige »Bog v Trbovljah«. Sicer se pa ukvarjam z grafiko le mimogrede. Čutim se bolj slikarja kakor grafika.

— Zdaj razstavljam 5 del. »Atelje« je najstarejše. S katerim sem najbolj zadovoljen? Z Interierjem, ki se mi zdi najbolj uravnovešen v barvah in v kompoziciji bolj sproščen.

Slikar Francè Mihelič

eden najmočnejših mlajših slikarjev, znan po svojih grafičnih listih, razstavlja tokrat prvič v Ljubljani svoja olja, ki žanjejo nedeljeno priznanje.

— Vas nekateri imenujejo socialnega slikarja; v kakšnem odnosu ste do tovarišev, ki razstavljajo skupno z vami, in do tako zvane socialne umetnosti?

— Oblikovna stremljenja so pri nas vseh ista, le po izbiri motivov se ločim od tovarišev. Mojega dela pa nikakor ne vodi nobena tendenca. Slikam pač, kar mi je najbližje.

— Na vas je najbrž vplivalo okolje, ki ste iz njega zrasli.

— To je že znano, da izhajam iz delavske družine. Doma sem iz Žirov. Moj oče je bil rudar v Westfaliji, zdaj je pa čevljar v domačem kraju. Dokler nisem šel v šolo, sem živel v domačem kraju.

— Vi se preživljate samo z umetnostjo, če se ne motim.

— Da. Toda ne mislim tožiti, kakor je navada. Izmed mlajših »neodvisnih« imajo službo samo štirje: Mihelič, Didek in Kregar so profesorji, Pirnat je novinar. Za nas mlade bi bilo nujno potrebno, da bi nam razmere dopuščale vsaj kratko študijsko potovanje. Pri nas umetniki ne prejemajo nobenih štipendij. Banovina daje manjše podpore za krajše potovanje v Benetke. To je vse. Mnogo na boljšem so že Hrvati, ki gredo skoraj vsi po absolvirani akademiji v Pariz.

— Kako ste zadovoljni s svojimi uspehi?

— Saj veste, kako je. Kdo pa je zadovoljen? Pri nas ni mogoče prodati nobenega dela zasebnikom. Mnogo večji uspeh sem pa dosegel v Beogradu, kjer sem razstavljal trikrat. Sploh se mi zdi, da je Beograd bolj dovzeten za umetniška dela.

— Morda bi mi kaj povedali o svojih načrtih?

— O načrtih je težko kaj reči. Slikar ima pač vedno načrte, da bi ustvaril kaj dobrega, toda razmere mu navadno prekrižajo račune.

— Ali mislite, da je velesejemska razstava potrebna, ker je namenjena širšemu občinstvu?

— Nedvomno je zelo potrebna, da vsaj tako spravimo ljudi na umetnostne razstave ter jih skoraj prisilimo, da gledajo umetnine. Seveda, preveč takšnih razstav tudi ne sme biti, da ne postanejo vsakdanje. Človek bi pričakoval, da bodo ljudje pokazali mnogo manj zanimanja za razstavljena dela ter da bodo samo šli skozi paviljon.

Zato sem bil posebno prijetno presenečen, ko sem opazoval, da se večina obiskovalcev ustavlja pred slikami. Posamezniki si izbirajo svoje mojstre, se ogrevajo za nje in dela tudi komentirajo. To je zelo zadovoljiv začetek zbliževanja z umetnostjo. Sicer je pa tudi stremljenje moderne umetniške stru je približati umetnost ljudem.

— Vi se precej ločite, kakor se mi zdi, po izbiri motivov pa tudi v barvni tehniki od tovarišev. Kaj sodite o izbiri motivov in kako bi bilo treba imenovati strujo slikarjev, ki nastopate na razstavi?

— Kregar je surrealist, če njegova dela presojamo idejno, sicer smo si pa v barvah skoraj vsi precej sorodni. Jaz se res ločim nekoliko tudi v barvah, zdi se, kakor da so moje barve nekoliko nežnejše. Kar se pa tiče izbire motivov, sem istega mnenja, kakor neki francoski slikar, ki je dejal, da je slika lahko umetnina, če je na nji dobro naslikana le pomaranča in da je lahko slaba, čeprav je naslikan sam bog — slabo. Nagibam se bolj k figuralnemu slikarstvu, kakor sploh stremi moderno slikarstvo k njemu, kar dokazuje tudi sedanja razstava v Benetkah. S tem pa seveda ni rečeno, da bi umetnik ne smel več izbirati za motive tihožitij ali pokrajine. Naša struja se lahko imenuje barvni realizem in njegov pripadnik sem tudi jaz.

Kako se je vozilo drž. kolesarsko prvenstvo

Nekaj potrebnih pripomb in ugotovitev k letošnjemu državnemu prvenstvu kolesarjev

Ljubljana, 13. septembra

24 najboljših dirkačev naše države se je včeraj teden borilo na progi iz Ljubljane v Zagreb (150 km) za naslov letošnjega državnega prvaka. Za Beograd sta vozila Lavrih in Drljačič, za Ljubljano Abulnar, Gartner, Žerjal, Smrekar, Peternel, Podmiljščak, Premk, Štibernik za Zagreb pa Prosenik, Davidović, Pokupec in več drugih. Manjkal je seveda Subotičan Erdelji, ki je bil pri zadnji etapni vožnji po Hrvatski in Sloveniji krivično kaznovan z zabrano štarta skozi dve leti. Tokrat so se slovenski zastopniki kolesarstva po tolikih izkušnjah vendarle okorajžili in poslali za kontrolo in spremstvo več fukcionarjev tako na motorjih kakor tudi v kontrolnem avtu zveze, kar se je izkazalo za zelo umestno, posebno še po incidentu na etapnih dirkah, kjer so baš slovenski dirkači bili žrtve osrednjih glavarjev našega kolesarstva, ki po mili volji vedrijo in oblačijo.

Potek nedeljskega državnega prvenstva, kjer so se od naših dirkačev najbolj izkazali Abulnar, Krušič, Žerjal in Gartner, med tem ko se poljanski Peternel po prestani bolezni in vsled pomanjkljivega treninga ni mogel znajti, kakor tudi ni prišel v končno borbo mladi Podmiljščak zaradi dveh gumijskih defektov blizu Mirne peči, Premk pa zaradi zloma prednjega kolesa blizu Novega mesta, je bil takle:

S 15 minutno zamudo po napovedanem času se je pisana skupina bodrih kolesarjev iz naše države vrgla v težavno borbo izpred Jelačinove gostilne na Dolenjski cesti v Ljubljani. Prosenik je takoj iz starta potegnil hud tempo, a mu je Krušič z ostalo skupino bil takoj za petami. Nenadno švigne iz skupine šolman in si v hipu pridobi kakih 50 metrov prednosti, ne more pa jih obdržati, kajti spet ga v svoj vrtinec zajame skupina. Na višnjegorski klanec prispe prvi Gartner, pol kolesa za njim Prosenik, z njim Podmiljščak, Žerjal, Lavrih, Krušič, za temi Peternel, Premk itd, tako je večji del skupine bil strnjen in le nekaj posameznikov je v malih presledkih sledilo vodečim. Nekoliko za Višnjo goro zaostane Krušič zaradi popuščajočih jermenov na pedalih za kakih 500 metrov. Ko te nekoliko zategne, se prične divji lov. Krušič, šolman in štibernik love skupino celih 15 km in se jim končno posreči ujeti jo. Vožnja je bila hitra in ni dopuščala niti najmanjšega oddiha. V izmenićnem vodstvu prispejo dirkači do Kačjih serpentin, kjer Krušič potegne naprej, a ker mu jermeni spuščajo, odneha. Tu se skupina razcepi. Abulnar, Prosenik, Davidović, Lavrih in Pavlik jo uberejo naprej, za njimi Gartner, Pokupec, Krušič, Premk in Peternel, za temi pa še ostali. Pri Novem mestu ima Prosenik defekt, ki ga takoj popravi in se priključi drugi skupini, ki šteje še 12 konkurentov. Divja gorja se vname za vodečo skupino, ki ima pri št. Jerneju še 1 in pol kilometra naskoka. Vodstvo te skupine sta prevzela menjaje se Prosenik in Krušič, ki sta vozila povprečno brzino nad 40 km na uro, tako da sta skupaj z ostalimi na 100 km vendarle dosegla ubeglece. Na zadnjem daljšem klancu blizu Brežic poskušajo Krušič, Prosenik, Davidovič in Lavrih zopet potegniti, a uspeha ni bilo, kajti vsi ostali se drže trdno, nakar brzina nekoliko poneha. Bliža se Bregana (rojstni kraj Prosenikov). Tu poskuša Prosenik več silnih sunkov, ki pa so ostali brez uspeha, kajti skrbno ga pazita Žerjal in Krušič. Pred rojstno hišo Prosenika ponudi oče sinu-dirkaču skrbno pripravljeno juho, ki jo ta hitro izpije in brž v novo, še ostrejšo borbo. Prispemo tako v Samobor, ki ga »dičita« dva ostra zavoja — prava nevarnost za dirkače! Prosenik, Lavrih, Davidovič, Žerjal in Krušič imajo tu nekaj naskoka pred ostalo skupino. Nenadno se zaleti bogsigavedi odkod motocikel brez številke naravnost v Žerjala in Krušiča, ki pa se mu spretno umakneta. Cesta od Samobora skoraj do Zagreba je v obupnem stanju, a kljub temu vozi skupina v mrzličnem tempu vse bliže k cilju. Šest kilometrov pred Zagrebom prevzame vodstvo Žerjal, kmalu za tem Krušič, ki diktira še ostrejši tempo. Na 800 metrov je viden cilj. Ni se čakalo na čim krajši sprint, kar zdaleč se začenja vrtoglava brzina celotne skupine 14 dirkačev, ki je strnjena ramo ob rami kot strelica švignila mimo tisočglave množice občinstva čez ciljsko črto. Tu si je prvenstvo priboril Zagrebčan Pokupec le za četrt kolesa pred Ljubljančanom Abulnarjem.

Tako smo torej prvič dočakali, da se je med prve plasirance vendarle vrinilo nekaj naših slovenskih dirkačev, ki bi jih ob pomanjkljivejši kontroli in spremstvu gotovo ne imeli. Tu so se plasirali še Žerjal, Gartner in Krušič. V zagrebškem »Jutarnjem listu«, ki je priobčil klasifikacijo, sicer ne čitamo Krušičevega imena, in je mogoče namenoma izpuščeno. Čudno pa je le to, da je tam omenjeno, češ, da je v končnem sprintu Krušič zaprl Proseniku pot... Biti bi moral na 7. mestu. Da bo pa konec državnega prvenstva še lepše izpadel, je poskrbel Prosenik s tem, da je Krušiča pred 2000 gledalci dejansko napadel. Radovedni smo, če bo sodniška komisija tudi tu pokazala svojo avtoriteto, kot jo je pokazala pri nedolžnem Erdelju, ko je ščitil predpise saveznega tehničnega pravilnika!

Iz Zagorja

— Start za tekme s kajaki je bil v nedeljo v Zagorju in ne kakor so objavili časopisi na Savi. Sprememba se je izvršila sporazumno s tekmovalci radi nenadejane vročine in pa, da so lahko zagrebški tekmovalci dosegli popoldanski vlak v Zagreb. Na startu je bilo devet enojk in šest dvojk, vsega 15 oseb, med njimi samo dva Slovenca na dvojki gg. Gaberšček in Mašahovski, ki sta bila favorita, dočim so prerokovali najboljši plasman v enojki g. Vincesu Mirku od SK Maratona iz Zagreba. Proga mimo brzic nad Prusenikom in nevarnih vrtincev pred Hrastnikom je bila dolga 10 km, torej za 8 km krajša kot prejšnja leta, ko so startali s Save. Starter g. Bernik Viljem iz Ljubljane je z znakom in vzklikom »Pljusk!« spustil prvega tekmovalca ob 13.02 zadnjega pa ob 13.29. Številni Zagorjani pa niso priši na svoj račun, ker niso bili obveščeni o spremembi tekmovalne proge in so zasedli obrežje Save šele eno uro po startu.

— Potres v petek smo čutili tudi pri nas in sicer ob 20.22. Zemlja se je zibala kakih pet sekund. Večina prebivalstva pa potresa ni čutila.

V KINU

— Bodi moja, dušica, ali si moja? — je šepetal fant v kinu svoji izvoljenki. — Bodi moja, srček... Ves sem tvoj...

Tako sta si šepetala pol ure. Tedaj se je pa obrnil nekdo v tretji vrsti spredaj in dejal glasno: Gospodična, uslišite ga vendar že in postanite njegova dušica, da bomo imeli mir.

Raj siromašnih otrok

Milton Hershey je ustanovil mesto, kjer vzdržuje in vzgaja na lastne stroške 1000 siromašnih otrok

Pičlih sto milj zapadno od New Yorka stoji eno najzanimivejših mest na svetu, znano po vsej Ameriki kot prestolnica čokolade, Chocholate Capital. Po njegovi krasno tlakovani, čisti ulici West ali East Chocholate Avenue se izprehajajo nasmejani otroci s polnimi žepi slaščic. Po Cocoa Avenue ali Candy Way hodi iz šole mladina in navdušeno je čokolado. Človek bi mislil, da je prišel v pravljično mesto, kjer se vse smeje in vse uživa same sladkosti. Toda to ni pravljica, temveč resnično mesto Hershey City, mesto ustanovljeno šele v našem stoletju. Ustanovil in izgradil ga je največji svetovni tovarnar čokolade in slaščic Milton Hershey.

Pred 62 leti je Hershey še siromašen mladenič. Po ulicah Filadelfije je vozil voziček s čokoladnimi bonboni in drugimi slaščicami, ki jih je izdeloval kar sam. Ni pa mogel priti s tem na zeleno vejo, ker ni mogel prepričati ljudi, da so njegovi izdelki res dobri.

Nekoč, ko je utrujen in izčrpan pri svojem vozičku malone zadremal, je zavozil vanj tramvaj in mu razmetal vse slaščice po tleh. Predno se je prav zavedel, so prihiteli od vseh strani otroci in že je bilo po njegovih slaščicah. Slučajno je opazoval ta prizor neki gospod, ki je prijel za ušesa najbližjega fantiča s polnimi žepi na cesti pobranih slaščic. — Ali ne veš, da je to tatvina? — ga je pokaral. Deček ga je pa pogledal izpod čela, rekoč: — Že prav, toda jaz nimam ne očeta ne matere in še nikoli nisem jedel nič sladkega.

Ta prizor se je vtisnil Hersheyu tako globoko v spomin, da ga ni mogel nikoli pozabiti. To je bil krik otroške bede, obenem pa priznanje kakovosti njegovim izdelkom. In ko je pozneje Hershey s pomočjo svoje newyorške tete ustanovil v Filadelfiji lastno trgovino, se mu je večkrat sanjalo o siromašnem dečku in drugih sirotah, ki bi tako rade jedle slaščice, pa jim niso dosegljive. In v njem je dozorel sklep, da bo v tem pogledu nekaj storil. Toda najprej je bil potreben denar. Hershey je varčeval, pridno je nosil denar v banko in končno so se jele njegove naložbe pisati s sedmimi številkami. Tega ni dosegel s 40. leti, kakor je mislil. Star je bil že 43 let, toda imel je opravičilo. Seznanil se je bil z lepim dekletom in se oženil. Ker je bil že bogat, si je privoščil ženitovanjsko potovanje okrog sveta.

Toda podoba siromašnih otrok je tudi na potovanju pogosto stopila predenj. Po povratku je začel uresničevati svoj načrt. Kupil je primerna zemljišča in jel graditi svoje pravljično mesto, tovarne, stanovanjske hiše, igrišča, šole itd., vse v najmodernejšem slogu in opremi. Potem je pa sporazumno s svojo ženo adoptiral 1000 sirot in jih nastanil v svojem mestu, kjer jim je poskrbel za vzorno vzgojo. To število se vedno izpopolnjuje. Otroci imajo vedno na razpolago čokolado in slaščice, da se jih lahko do sitega najedo, seveda brezplačno. Ustanova, s katero se otroci vzdržujejo, znaša zdaj v našem denarju blizu 5 miljard. Otroci do 12. leta žive v hišicah po 10 skupaj. Vsaka hišica ima svojo »mamico«. Starejši dečki imajo svoje sobice in skupno gospodarstvo pod nadzorstvom poedinih zakoncev. V Hershey City je največja tovarna čokolade na svetu, tu je največji zasebni živalski vrt, ogromen park in krasna sportna igrišča. Tu je tisoč hišic, v katerih stanuje okrog 2500 srečnih uslužbencev Miltona Hersheya. Dobrotnik sam je star že 81 let in na svojo dobrodelnost je lahko ponosen, saj je gotovo največji dobrotnik siromašnih otrok, kar jih je kdaj poznal svet.

Pasteur in bogata vdova

Nekega večera je sedela v svojem pariškem salonu stara, ugledna vdova po slavnem industrijalcu in filantropu, gospa Boucicautova. Kar je vstopila komornica:

— Gospa, prišel je star gospod in rad bi govoril z vami. Pravi, da gre za dobro stvar, za bolnike in da se piše Pasteur.

— Ne poznam ga, vendar me pa to ime nečesa spominja. Vprašajte ga, ali je on tisti Pasteur s steklino.

Komornica se je kmalu vrnila: — Pravi, da je on.

— No, pa naj vstopi.

Pasteur je plaho pojasnil vdovi namen svojega obiska. Povedal ji je, da gre za raziskovanje, za koristi vsega človeštva, da so pa njegovi poskusi zelo dragi. Opravičil se ji je, da jo nadleguje, in pripomnil, da bi mu bil dobrodošel tudi najmanjši znesek.

— Seveda, gospod profesor, — je odgovorila vdova ter mu izročila ček, češ, da je to njen skromni prispevek za dobro stvar.

Pasteur se ji je lepo zahvalil in se poslovil. Na hodniku je pa vzel iz žepa ček, se zdrznil, znova pozvonil in se vrnil v salon, kjer je solznih oči stisnil vdovi roko.

— Ah, gospa, gospa...

Vdova mu je stisnila roko in tudi nji so solze zalile oči. Ček se je namreč glasil na milijon zlatih frankov.

Dve Brahmsovi

Brahms, mož pravljične preprostosti, je bil nekoč povabljen k znanemu mecenu glasbene umetnosti na večerjo. Gostitelj je dal prenesti na mizo najboljšega vina in prigovarjal je Brahmsu, naj pije.

— Pijte, dragi mojster, to je Brahms moje vinske kleti.

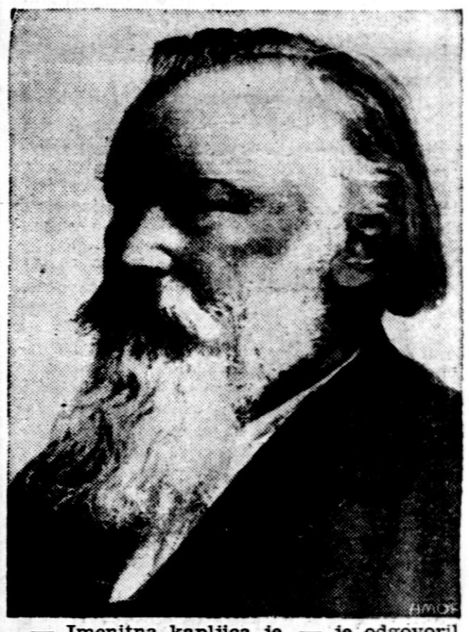

— Imenitna kapljica je, — je odgovoril skladatelj, — toda, kakšen bi moral biti šele vaš Beethoven?

Slavni pianist Auguste d'Radwan je pa pripovedoval še eno o Brahmsu:

Nekega dne je kazala soproga Johana Straussa Brahmsu svojo pahljačo, popisano s podpisi slavnih mož in notami velikih skladateljev. Prosila ga je, naj ji napiše na pahljačo štiri najlepše takte. Brahms se je branil, končno ji je pa ustregel in napisal štiri prve takte valčka: »Ob lepem sinjem Dunavu« in pripisal: Žal ne iz mojega dela. Brahms.

GEORGES OHNET: 48

SERGEJ PANIN

ROMAN

Morda bi bilo zadostovalo opozoriti ga, da dviga kapital namestu obresti, da zapravlja premoženje svoje žene, da bi se poboljšal. Toda v vsakem primeru trenutek ni bil dovolj ugoden in končno znesek še ni bil tako velik. Dvigati prah zaradi tega, ker je pognal nekaj stotisočakov! Gospa Desvarennesova bi se zdela lakomna, ljudje bi jo zaničevali, treba je še počakati.

Zatopljena v svojo pisarno v ulici Saint-Dominique je žilavo delala in služila denar. Zvesto ji je stal ob strani Marechal, njen edini zaupnik. To je bil pravi dvoboj med tema dvema človekoma, eden je podrejal vse delu, drugi pa žrtvoval vse uživanju.

Ob koncu oktobra se je vreme poslabšalo in Mihelina je jela tarnati, da je postalo v Cernayu hladno. Burno življenje v gradu je Sergeju tako ugajalo, da se je delal kakor da tega ne sliši. Ko je pa jel jesenski veter otresati orumenelo listje z drevja, je postala Mihelina otožna in princ je spoznal, da je prišel čas povratka v Pariz.

Mesto se je zdelo Sergeju pusto. Vendar je bil pa zadovoljen, ker je imel novo, krasno opremljeno stanovanje. Vse se mu je zdelo v njem novo. Znova si je ogledal vse tapete, dragoceno pohištvo, slike in dragocene predmete. Bil je očaran. To je bila resnična lepota; kletka se mu je zdela dostojna ptičke. Nekaj večerov je ostal vesel pri domačem ognjišču z Mihelino v srebrno sivem salončku, kjer se je najraje mudil. Na mizici pred seboj je imel album in listal je po njem, dočim je njegova žena rahlo igrala na klavir ali pa pela.

Hodila sta zgodaj spat in pozno sta vstajala. Potem sta postala sladokusca. Po cele ure sta sestavljala jedilni list in si izmišljala jedi, kakršnih še nista jedla; posvetovala sta se o njih z upraviteljem kuhinje, prvovrstnim kuharjem.

Sergej je odšel na izprehod v Boulogneski gozd, pa ni tam nikogar srečal. Izmed dveh kočij, ki ju je videl tam, je bila ena izvoščkova, in njegov mršavi konj se je zaspano vlekel z glavo med koleni po drevoredu proti jezerom. Vrnil se je iz gozdiča in krenil peš po Elizejskih poljih. Čez most Sloge se je napotil po nasproti ležečem drevoredu proti cirku.

Dolgočasil se je. Še nikoli se mu ni zdelo življenje tako pusto. Včasih se je ukvarjal vsaj z mislimi o jutrišnjem dnevu. Razmišljal je, kako bi se otresel dolgočasja in puščobe, v kateri je životaril. Zaprt v srečnem blagostanju brez vseh skrbi, brez neprijetnosti, se je dolgočasil kakor jetnik v svoji celici. Hrepenel je po nečem nepričakovanem, neslutenem. Žena mu je šla na živce s svojim mirnim ustaljenim značajem. Videl jo je vedno z istim smehljajem na ustih in pa sreča ji je zelo koristila; postajala je lepo okrogla.

Nekega dne je srečal Sergej na boulevardu des Italiens svojega prijatelja iz mladih let, barona de Prefonta, utrjenega lahkoživca. Že od svoje poroke ni videl barona in zato ga je bil zelo vesel. Imela sta si marsikaj povedati. Med pogovorom sta prišla v ulico Royale.

— Pojdite vendar v Cercl, — je dejal Prefont in prijel Sergeja za roko.

Ker ni imel drugega opravka, se je dal princ odvesti v krožek.

Bilo mu je čudno prijetno v salonih Grand Cercla, opremljenih s kričečim razkošjem. Običajni, z usnjem prevlečeni naslanjači v salonu za kadilce so se mu zdeli razkošni. Ni opazil oguljenih in obledelih preprog, tu pa tam prežganih s cigaretnimi ogorki. Oster vonj tobaka, vsesan v prevleke, mu ni bil zopern. Bil je nekje drugje in ne doma, poleg tega se mu je pa že tožilo po zakotnih lokalih. Predolgo je že živel v rodbini.

Ko je gospa Desvarennesova nekega jutra razgrnila novine, ji je zamigljalo pred očmi znano ime: princevo ime. To je bilo v »Echos des Paris«. Čitala je tam: »Zlata knjiga Grand Cercle je obogatela z novim slavnim imenom. Princ Panin je bil včeraj sprejet v krožek na priporočilo gospoda barona de Prefonta in vojvode de Bligny.«

Te tri banalne vrstice, sestavljene v domišljavem in plehkem slogu, v kakršnem pišejo poročevalci, so ji pognale vso kri v glavo. V ušesih ji je zazvenelo, kakor da so se razmajali vsi zvonovi cerkve Saint-Etienne-du-Mont. Jasno ji je stopila pred oči vsa nesreča. Njen zet, ta rojeni kvartopirec, v cerclu! Konec je bilo Mihelininih jasnih dni, odslej bo imela strašno rivalinjo: razjedajočo kvartopirsko strast.

Gospa Desvarennesova je razmišljala. Če bi se mož odtujeval domačemu ognjišču, bi ji bilo to dobrodošlo. Vrata, skozi katera bi Sergej odhajal, bi se odpirala nji. Načrt, ki ga je bila zasnovala v oni strašni noči po svatbi, ko ji je bila Ivanka odkrila svojo tajno, je čakal samo na svojo izpolnitev. S tem, da je bila princu neomejeno odprla svojo blagajno, bo samo podpirala njegovo strast. Tako bo gotovo odvrnila Sergeja od Miheline.

Toda gospa Desvarennesova se je naenkrat zdrznila. Ali bi ne bilo nečastno pomagati z lastnimi rokami možu svoje hčere do pogube, zgolj iz materinske sebičnosti?

Koliko solz bi veljali prinčevi grehi prav tisto, ki jo je hotela za vsako ceno pridobiti zase. In mar bo ostala ona tu večno, da bi ji mogla s svojo globoko ljubeznijo nadomestiti odtujenega, vroče zaželenega moža? Ali bo zapustila tu po svoji smrti uničeno zakonsko srečo?

Zgrozila se je pri tej misli in sama ni mogla verjeti, kako ji je prišlo kaj takega na misel. In namestu da bi podpirala princa na usodni poti, kamor je bil krenil, je trdno sklenila storiti vse, da ga odvrne od nje. Po tem sklepu se je zopet pomirila, čutila se je vzvišeno nad Sergejem in ta misel je bila v oporo duhu, kakršen je bil njen.

Urejuje Josip Zupančič — Za »Narodno tiskarno« Fran Jeran — Za upravo in inseratni del lista Oton Christof — Vsi v Ljubljani